

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים החסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

י"ג שבט תשס"ט

בשלה

שנה י"ג גליון תקצ"ז

תוכן העניינים

לקח טוב.....עמוד ד'
שבת בשבתו.....עמוד ה'
דבש תמרים.....עמוד ז'
בשפתי צדיקים.....עמוד ח'
פרפראות לחכמה.....עמוד ט'
ודרשת וחקרת.....עמוד י'
פניני התורה.....עמוד י"ג
חוקים להורותם.....עמוד י"ד
הילולא דצדיקיא.....עמוד ט"ז
דבר בעתו.....עמוד כ'
משולחן מלכים.....עמוד כ"ג

הנני ממטיר לכם לחם מן השמים

צעד אחר צעד מלווה באנחות, צועד לו העני בין עיר לעיר כשמשא כבד רובצת על שכמו, המשא הכביד מאוד על הליכתו הוא השתרך לאישו כשהוא נאנח ומתנשף בכבידות, והנה, עברה באותה דרך מרכבה, היושב במרכבה חי טוב לב ובראותו את העני הרובץ תחת משאו נכמרו רחמיו עליו, הוא עצר את המרכבה והציע לעני לעלות למרכבה ולנסוע יחד עמו.

העני הודה לו ובשמה הוא עלה על המרכבה והם המשיכו לנסוע, לפתע הבחין בעל המרכבה שהעני אמנם יושב על הספסל, אולם הוא ממשיך לשאת את המשא הכבד על כתפו ואינו מניחו מידו, הוא פנה אליו ואמר לו שהוא תמה על מעשה זה, שהרי הוא יכול להניח את המשא מידו ולפוש מהמאמץ הגדול.

ענה לו העני: הנני מכיר לך טובה על כך שלקחת אותי במרכבה שלך, אולם אינני מעוניין להטריח אותך ואת הסוסים לשאת גם את המשא הכבד שלי, די לך בכך שאתה מסייע אותי, את החבילה אמשיך להחזיק לבדי.

צחק בעל המרכבה מאוד והסביר לעני: מאחר שעלית למרכבה עם המשא שלך, אין כל הבדל אם הנך מחזיק את המשא ביד או שהנך מניח אותה מידך, בכל מצב הרי הסוסים נושאים את משאך, לכן, הורד אותו מכתיפך, כי במעשה זה אינך מקיל עלי במאומה והנך גורם קשים לעצמך, ללא תועלת כלשהי לזולת.

והנמשל מובן, עמל הפרנסה הוא אחד מהדאגות הגדולות הסובבים ומעיקים את האדם במשך ימי חיותו עלי אדמות, לא מועטים המה הרובצים תחת עול כלכלת ביתם למצוא טרף ולחם הקם, ואכן מבחינת עין הגשמי קשה מאד להתמודד עם דאגה גדולה זו כי רבה היא, גם אנשים שהינם מאמינים בני מאמינים ויודעים שהקב"ה הוא המחיה אותם ואת בני משפחתם, הוששים בעיני הפרנסה מפני העתיד.

אך מאידך מצאנו נוחם לנפשינו להתגבר ולהחזיק מעמד בכל מצב שהוא, והוא עפ"י שאחז"ל "מאן דיהיב חיי יהיב מזוני" הקב"ה שנותן לנו חיים הוא זה שנותן לנו גם מזונות, האדם דומה בהנהגתו לאותו עני היושב בעגלה וממשיך להחזיק את החבילה בידו, כדי לא להכביד על העגלה.

הפסוק אומר "השליך על ה' יתבך והוא יכלכלך" חובה עלינו לבטוח בה' שיתן לנו את כל צרכינו, נשליך את יתבנו על ה', אל לנו לדאוג ולהמשיך להחזיק את החבילה בידינו, ה' הנושא אותנו ואת חיינו, נושא גם את המזונות שאנו נזקקים להם.

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להר"ר יושע פאליק שווארץ הי"ו

011-972-527617061

זאת התורה לא תהא מוהלפת

אנכי ולא יהיה לך - מפי הגבורה שמענו [ראשי תיבות "זיואל משה"]

בשבוע הבעל"ט פרשת יתרו בה קוראים עם בני ישראל את המאורע האדירה והכבירה בתולדות הבריאה, היא מעמד הר סיני אשר בו נצטוו עם ישראל בהכרזה נוראת ההוד "אנכי ה' אלוקיך" שנשמעה מפי הגבורה, ומאז נהיו בני ישראל עבדי ה' במלוא משמעותה של מושג קדוש זה, ובה זכו בגילוי שכונה פנים אל פנים דיבר ה' עם קהל ישראל, אשר נעשתה כדי להחדיר את הכרת האמונה שזו תהיה קנינו של כל בן ישראל עד סוף כל הדורות ובלתי הוא אין עוד מלבדו ואפס זולתו.

והאמת היא כי עיקרון קדוש זו היה ברור לעם בני ישראל בכל הדורות, והצעתו של משה מנהיג ישראל קדישא להיות נכונים לציווי זו כאיש אחד ובלב אחד "נעשה ונשמע" ובכך הכריזו במלוא הפשטות כי אין לנו חלק ונהלה בכל הני כופרים באלוקי ישראל אשר יעמדו עלינו ועל בנינו במשך כל הדורות.

והנה עת צרה היא ליעקב, ומאמרו של חזקיהו נביא ה' (מלכים ב"ט) 'יום צרה ותוכחה ונאצה היום הזה כי באו בני עד משבר' היא עתה במלא מובן המשמעות, והיא כי בשבוע הבעל"ט יעמדו עם ישראל בפני נסיון המר והנמחר, אשר היא ההתנסות שמתנסים בה הדור האחרון בהזיקה אל אותו שלטון המרידה והכפירה כבורא עולם ובתורתנו הק', ולדאבוננו עדים אנו בימים אלו לנוכח המאורעות אשר ההסתה הנוראה ללהב יצאת ומשתלחת בראש כל הוצות לבא ולהשתתף עם אלו הדוגלים בשם דת ישראל, בהעמדת מחדש שלטון הכפירה והמינות בארה"ק.

ולכא מידי דלא רמיזא באורייתא, כי דייקא בשבועות אלו קוראים עם בני ישראל את יסודי האמונה, בעת אשר לדאבוננו ולמגינת לבנו מתכוננים בני ישראל כשרים למרוד בה' ובתורתו, וכבר צווח האי סבא קדישא מרן רבינו זי"ע בספרו הקדוש "זיואל משה" (סימן קמ"א) כי "גם בזה עצמו שהולך אל הבחירות לשלוח באי כוחו אל השררה הטמאה הלזו, בזה עצמו הוא מודה בעבודה זרה הטמאה הלזו, ונעשה גם כן שותף באמצעות באי כוחו אשר המה יושבים שמה במקום הטמא, ומי לא ירא לנפשו להיות מודה בעבודה זרה ולהשתתף באיסורים המורים כאלה שחמורים מכל התורה כולה, והוא שורש פורה ראש ולענה, של כל פורצות הדור בעוה"ר, ע"י האמונה בהניאוי הגדול והנורא, הנעשה ע"י מנאצי השם יתברך ותורתו הקדושה במלכות של מינות רח"ל, המעכבת גאולתינו ופדות נפשינו".

ואכן זו אף זו רואין אנו במוחש, איך רוח הקודש הופיעה בבית מדרשו של אותו זקן וצדיק עוד מלפני המישים שנה ויותר אשר חזה וצפה כל הקורה לנו מראש, וגם אלו אשר כל הימים היו רחוקים ממנו ושיטתו הק', גם המה מודים כהיום כי צדק אף צדק בכל דיבוריו הק'.

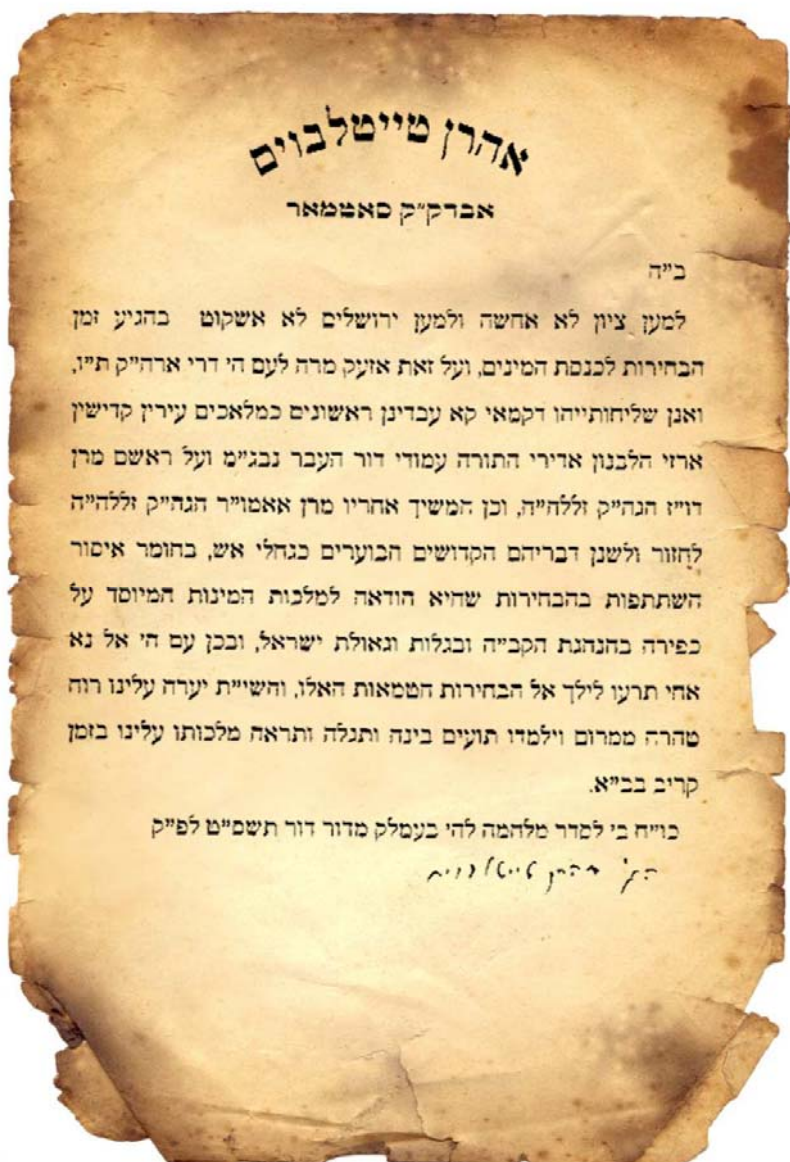
ובכן אשרינו מה טוב חלקינו להיות מהני שרידים אשר ה' קורא ולהתדבק בשיטתו הקדושה של אותו זקן יחיד הדור ומגיננו, אשר הוא בכח שליחותיהו דקמאי לחם במסי"נ נגד רעיון הטמא, ולימד את עם ה' דעת תורה הבהירה, ופרש כשמלה את האיסורים החמורים והנוראים הכרוכים בהשתתפות בבחירות לבית המינות.

ולאחינו התועים נסיים בבקשתו היוצאת מלב טהור של רביה"ק זי"ע בספה"ק ויואל משה (סימן קמ"א) "**ובמר נפשי אבקש אל נא אחי תרעו לילך אל הבחירות הטמאות האלו, ובזכות אלה אשר לא כרעו לבעל, ירחם עלינו השם יתברך, ויוציאנו מהחשכות הנוראה מאפילה לאורה, ומשעבוד לגאולה בב"א**".

וברוך שמסר עולמו לשומרים ה"ה מרן רבינו הגה"ק שליט"א השומר על גחלת ישראל שלא תכבה ולוחם מלחמת ה' בעמלק בדברים חוצבים להבות אש נגד הציונים ותכסוסיהם, ולעת כזאת עלינו להתחזק ולשנן את דבריו הק' מפיו ומפי כתבו אשר התריע בשבוע זו לס' מלחמה לה' בעמלק מדור דור בזה"ל: "**למען ציון לא אחשה ולמען ירושלים לא אשקוט בהגיע זמן הבחירות לכנסת המינים, ועל זאת אזעק מרה לעם ה' דרי ארה"ק ת"ו, ואנן שליחותיהו דקמאי קא עבדינן, ראשונים כמלאכים עירין קדישין ארזי הלכנון אדירי התורה**

עמודי דור העבר נבג"מ ועל ראשם מרן דו"ז הגה"ק זללה"ה, וכן המשיך אחריו מרן אאמו"ר הגה"ק זללה"ה לחזור ולשנן דבריהם הקדושים הבורעים כגחלי אש, בחומר איסור השתתפות בהבחירות שהיא הודאה למלכות המינות המיוסד על כפירה בהנהגת הקב"ה ובגלות וגאולת ישראל, ובכן עם ה' אל נא אחי תרעו לילך אל הבחירות הטמאות האלו, והשי"ת יערה עלינו רוח טהרה ממרום וילמדו תועים בינה ותגלה ותראה מלכותו עלינו בזמן קריב בב"א"

זיה"ר שילמדו תועים בינה ויבדלו בתכלית ההתבדלות מהציונים וגירוריהם, ובקרוב בימינו נזכה להיגאל בגאולה שלימה ואמיתית כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ, בביאת משיח צדקינו, ומלכינו מרן רבינו הגה"ק שליט"א בראשינו, במהרה דידן אמן.

כ"ה
למען ציון לא אחשה ולמען ירושלים לא אשקוט בהגיע זמן הבחירות לכנסת המינים, ועל זאת אזעק מרה לעם ה' דרי ארה"ק ת"ו, ואנן שליחותיהו דקמאי קא עבדינן ראשונים כמלאכים עירין קדישין ארזי הלכנון אדירי התורה עמודי דור העבר נבג"מ ועל ראשם מרן דו"ז הגה"ק זללה"ה, וכן המשיך אחריו מרן אאמו"ר הגה"ק זללה"ה לחזור ולשנן דבריהם הקדושים הבורעים כגחלי אש, בחומר איסור השתתפות בהבחירות שהיא הודאה למלכות המינות המיוסד על כפירה בהנהגת הקב"ה ובגלות וגאולת ישראל, ובכן עם ה' אל נא אחי תרעו לילך אל הבחירות הטמאות האלו, והשי"ת יערה עלינו רוח טהרה ממרום וילמדו תועים בינה ותגלה ותראה מלכותו עלינו בזמן קריב בב"א.

כ"ה כי לסדר מלחמה לה' בעמלק מדור דור תשמ"ט לפ"ק

ה' ר"ת א"ת

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

ויהי בשלה פרעה את העם וגו' ויסב אלקים את דרך ים סוף. ונראה לי לפרש דהנה כתב הרמב"ם דרך המיצוע הוא הישר כי אם שנמה לקצה האחד או צרך לילך עד קצה השני וינהג בו זמן רב עד שיעקר ממנו מדה ראשונה ואז יחזור לדרך המיצוע יע"ש וזהו רפואת חכמה לחולי הנפשות שב' הרמב"ם שם ובוה יובן ויהי בשלה פרעה את העם ור"ל כי ערפה הוא היצה"ר כמו שכ' בוהר והוא ענין פרעה אתוון דדין כמו אתוון דדין ובשלה פרעה את העם שיצאו איברי האדם מרשות יצה"ר כמו ביציאת מצרים שיצאו מן מ"ט שערי טומאה אל הקדושה ולא נחם אלקים וגו' ר"ל שלא נהגם כדרך הטבע גימטריא אלקים שהוא דרך המיצוע פן ינחם העם בראותם מלחמה שהיא מלחמת היצר ושבו מצרימה שיחזרו לקלוקלם לכך ויסב אלקים ר"ל שסיבבם מן מדריגה הנק' אלקים דרך הטבע שהיא דרך המיצוע רק חוליבין דרך ים סוף שהיא סוף המדריגה בקצה שני עד שיכיר מהם מדריגתם הראשונה בזמן רב שהוליבין קד ואז יחזרו לדרך המיצוע.

(תולדות יעקב יוסף)

☆

אז ישיר משה ובני ישראל, מאחז"ל שר לא נאמר אלא ישיר מכאן לתחיית המתים מן התורה ודאי מרומו כאן תחיית המתים ויש לרמוז בזה עוד כי הנה רשעים בחייהם נקראים מתים שאין בו חיות לומר דבור של קדושה בחיות לפני הקב"ה והאומר שירה בשמחה בכל כוחו מודליק לו על עוונותיו שמשליך מעליו כל דאגותיו וצרת לבבו ואפילו דאגת עונות ומרוכס ומעלה לה' ואמר לפניו שירה בשמחה עצומה ומקבל שמדיום והלאה לא ישוב לכסלה זה שר לא נאמר שעד עכשיו לא היה יכול לפתוח פיו ולבו לשיר לה', אלא ישיר מכאן מרגע זהו הוא מתחיל הוא תחיית המתים ומאיוזה כח בא לו זה מן

התורה ע"י כח התורה נתהפך ממת לאיש חי מלא חיות.

☆

כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ד' רופאריך. נ"ל דהנה ב' מיני יסורים יש האחד, האב המייסר את בנו דאין תכלית היסורין עצמם להכאיבו ולהדאיכו, כי אם להטותו עי"ז מדרך הרע לדרך הטוב, כאשר יעשה הרופא החכם נותן לחולי סמים מרים ותכליתם, שע"י ירפא החולי מחליו ב' אדון הרודה את עבדו על מרדו בו שתכלית היסורין עצמן שירגיש הצער לעונש המרותו בו, וכאשר מצינו בפרעה שענשו הקב"ה במכות ויסורין ותכלית היסורין לא למען ייטיב דרכו כי הקב"ה חזק לבבו, אלא שירגיש היסורין על שהרשיע והתרים נגדו, אבל בישראל תכלית היסורין שמביא הקב"ה עליהם הם לטובתם שייטיבו דרכם וכמפורש כי כאשר ייסר איש את בנו ד"א מוסרך, וזהו כל המחלה אשר שמתי במצרים דהיינו לאותן תכלית אשר שמתי במצרים לא אשים עליך דהיינו לנקמה בעלמא, כי אני ד' רופאך היסורין תכליתם רפואתיך.

(אמרי נועם)

☆

ולא יכלו לשתות מים ממרה, מאחר שהיו בעצבת ומרה שהורה לפיכך לא הצליחו להשיג התורה הנקראת מים, וזהו ולא יכלו לשתות מים שלא היו יכולים ללמוד תורת ה' וזה הי' ממרה, ע"י שהיו ממורמרים ובעצבות, וכשאדם בעצבות אינו מצליח ללמוד תורת ה'.

(מאור עינים)

☆

ויאמרו איש אל אחיו מן הוא כי לא ידעו מה הוא ויאמר משה אליהם הוא הלחם אשר נתן ה' לכם לאכלה, יש לתת טעם על שם העצם למה נקרא שמו מן הגם שמבואר בפסוק עכ"ז תקשה וכי בשביל שלא ידעו מה הוא נופל עליו

שם מן ולא שם אחר, ונראה כי המן היה לחם אבירים והוא מאכל רוחני מאוד שהי' מוכך לחם את השכל והמחשבה לעבודת הבורא ית' בכל יום יותר ויותר, ואם הי' אחד מישראל מדבר עם חבירו היום ורואה את מדריגתו שהוא עומד היום ואח"כ דיבר עמו ביום מחר, לא הי' מכיר אם הוא אותו האיש אשר דבר אתו אתמול, מחמת רוב קדושתו הנוסף עליו בלקיטת המן, וגודל הזדככות השכל בהתלהבות הלב להבורא ית' ביתר שאת וכן בכל יום ויום עלו במדריגה יותר גבוה ע"י לקיטת המן, עד שלא היה אפשר לשום אחד מהם להכיר את חבירו, שהיה רגיל עמו, והוצרך לשאול עליו "מן הוא" זה האיש כמו שמצינו בגמ' דקאמר מאן תנא ר"ל מי הוא זה וזש"ה ויאמרו איש אל אחיו מן הוא איש אמר על רעהו מי הוא זה, ויאמר משה אליהם הוא הלחם הלחם שמגיע לכם מן השמים הוא הגורך לכך.

(דברי מנחם)

☆

ויצא העם ולקטו, השפע יורד באופן קבוע מהשמים ללא כל צורך ביגיעת האדם אך אם "ויצא העם" יוצאים מגדר הבטחון וחושבים שאין דרך אחרת אלא לעשות איזו פעולה לצורך הפרנסה אזי "ולקטו" מכאן ולהבא חייבים הם ללקוט ולפרוה בכדי להרויח לחמם.

(נועם אלימלך)

☆

ויאמר ה' אל משה כתב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע, שמעתי בשם רבינו הבעש"ט הק' זלח"ה, מה שצריכין לנסוע לצדיק הדור ולא די בספרי מוסר לבד, זה מפורש בתורה ויאמר ה' אל משה כתב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע אף שאמר ה' אל משה לכתוב בספר ולכאורה די בזה, ועכ"ז אמר לו ושים באזני יהושע שידבר עמו פה על פה, כי העיקר הוא מה ששומעין מצדיק הדור כי משה היה צדיק הדור.

(מגדל דוד)

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים
על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

מצות שבת תלוי באמונה

ויצעק וגו' שם שם לו חק ומשפט. וי"ל דלכך נצטוו במרה על שבת כי כל מצות שבת תלוי באמונה וכל מצות שבת מעיד ומפרסם אמונת הבורא שהוא קדמון וברא הכל בששת ימים ולא הלילה כדעת הכופרים שהעולם קדמון זה עיקר אמונת הבורא כידוע, וכל השומר שבת מאמין בהבורא ית"ש, ולמצות שבת היו צריכים ג"כ אמונה ובטחון כמו שאמרו חז"ל לוו עלי ואני פורע, וכתוב זכרתי לך חסד נעורייך וגו' לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, וזה היה הנסיעה ראשונה למדבר באמונה גדולה, לכך נתן להם אז מצת שבת שלזה צריך ג"כ אמונה כנ"ל. (תורת יצחק)

יכניס בעצמו קדושת השבת

ויאמר משה אכלוהו היום. לכאורה אין מובן לשון אכלוהו היום, אך הענין הוא שהעיקר שיכנס בקרבן קדושת היום ויבלע בקרבו, ולזה אמר אכלוהו היום שיאכלו גוף היום היינו שיכניסו בקרבם קדושת השבת היורד מלמעלה, ולזה אמר כי שבת היום לה' היינו שהשבת הוא קודש מעצמותו וקדושתו מתפשטות על כל ישראל, ולזאת אם רוצים לקבל הקדושה בודאי מכניסים בקרבם קדושתו. ולזאת אומרים כ"א לחבירו שבתא טבא ויום טוב טבא, ואין הכוונה שהשבת היא טוב שבודאי השבת ויו"ט הם טובים, רק שמברכים כ"א לחבירו שהשבת יעשה אותו טוב היינו שיכניסו בקרבו קדושת השבת וקדושת היו"ט וזהו הוא הפירוש אכלוהו היום כי אכילה נקרא תענוג מה שמכניסין בקרבו, שיכניסו בקרבם קדושת היום. (נחמד מזהב)

ע"י שבת יש קיום לעולם

שם שם לו חק ומשפט, עי' רש"י במרה נתן להם מקצת פרשיות של תורה וכו' שבת וכו' וי"ל טעם הדבר שנצטוו על מצות שבת קודם קבלת התורה עפ"י מאחז"ל אמרה שבת לפני הקב"ה לכולם נתת בן זוג וכו' ישראל יהי בן זוגך, וביארנו המאמר עפ"ימ"ש בא שבת בא מנוחה, כי הלא בכל השבוע הכל טרודים על המח' ועל הכלכלה לזאת נצטוינו בשבת קודש על השביתה שנהי' פנוים לעסוק בתורה וע"ז יש קיום לעולם וע"כ קודם קבלת התורה שם הקב"ה לחק שמירת שבת אשר רק עי"ז יהי' להם יד ושם לקבלת התורה. (שארית יעקב)

בשבת אין להתפלל על צרכיו
כי בדיבור לבד פועלים

בוזרה הקדוש מה תצעק אלי בעתיקא תליא מלתא. וי"ל היינו במצות שבת הנקרא עתיקא קדישא, כמו דאיתא (זוהר ב' פה) אז תתענג על ד', על ד' ודאי, דההוא שעתא אתגליא עתיקא קדישא. וזה שפירש"י ז"ל מה תצעק אלי עלי הדבר תלוי היינו

בבחינה הנקרא על ד' שהוא עתיקא קדישא כנ"ל בזה הדבר תלוי. וידוע אשר בשבת אסור לשאול צרכיו, רק בדיבורים של שירות ותשבחות בלבד פועלים כל טוב על כן אמרו ז"ל (מכילתא) שהיה משה ועומד ומתפלל, אמר לו הקב"ה לא עת להאריך בתפלה, כי יען שנתגלה עתיקא קדישא שהוא בחינת שבת, אסור לשאול צרכיו, רק בדיבור לבד, וכמו שכתוב ממצוא חפצך ודבר דבר אז תתענג על ד', היינו אם רוצה אתה למצוא חפצך ולמלאות מבוקשך, אז אין אתה צריך להתפלל, ורק ודבר דבר, היינו בדיבור בלבד, יען כי נתגלה הבחינה שנקרא תתענג על ד', שהוא עתיקא קדישא, וזה מה תצעק אלי, כי אין אתה צריך לתפילה, רק דבר אל בני ישראל כי בדיבור לבד די, כי בעתיקא תליא מלתא. ויש לרמז מה תצעק אלי עולה "חול שבת" שגילה למשה אשר מגין עליהם זכות שבת שמבדילין בין קודש לחול לזאת אין אתה צריך לתפילה, כי יהיה התגלות עתיקא קדישא. (אמרי נועם)

בשבת מאיר שם הוי' כסדרן אף בלילה

ראו כי ד' נתן לכם השבת ע"כ הוא נתן לכם ביום הששי להם יומים. וי"ל הדנה יש י"ב צירופי הוי' שמתמשים בכל יום להכ"ד שעות, אמנם משתנה הלילה מביום, כי ביום מאיר אור ישר והיינו השם הוי' כסדרן ומורה על רחמים, ובלילה מאור אור חוזר היינו שם הוי' שלא כסדרן ומורה על דינים ח"ו. והנה בליל שבת קודש אם ישראל שומרים שבת כראוי גורמים במעשיהם שמאיר הצירוף הוי' כסדרן, והנה אם מאיר שם הוי' כסדרן הוי' לילה כיום יאיר, ואין נכונה שם לילה על ליל שבת. וזהו כוונת הכתוב באמרו ראו כי ה נתן להם השבת שמאיר אצלכם האור ישר גם בלילה, ומזה תבינו באם שהייתם אתם שומרים המצות אזי הוי' תמיד מאיר, אצלכם האור ישר, ולכיוון זה לא אמר ראו כי ה' נתן לכם שבת, אלא ראו כי ה' נתן לכם השבת לרמז על הלילה כיום מאיר, ע"כ הוא נתן לכם ביום הששי לחם יומים ר"ל דלחם גימ' שלשה הויות, דמיום הששי מתחיל להאיר השם הוי' ב"ה כסדרן וה"ה בליל שבת וביום השבת בודאי. (ריבד זוהב)

בכל שבת יורד מן בשמים

ויאמר משה אל אהרן קח צנצנת אחת וגו' למשמרת לדורותיכם. וי"ל פ' דמבואר באוה"ח על הפסוק היום לא תמצאהו בשדה דהיינו בשדה לא תמצאהו אבל למעלה אדרבה הכנסת ישראל מקבלת ברכה על כל ימי השבוע ואדרבה רק בשבת. ובאמת י"ל דלכן לא ירד למטה משום משום דאידי דטריד למפלט לא בלע וה"ה איפכא ג"כ, והנה ידוע דמה שהש"ת עושה בעצמו זה הוא קיום לעד וכיון דבשבת השי"ת נותן למעלה המן שלא על ידינו לכן דבר זה לא יפסוק לעולם שיהיה ביום השבת מן לישראל לכל ימי השבוע וזה למשמרת לדורותיכם. (אך פרי תבואה)

תבואתה לראש יוס"ף

בשם קרוב לאלפיים חניכי מוסדותינו ועשרות הכלי קודש, נישא בזה אלומות גודש, בברכת מזל טוב, מריחוק מקום וקירוב לב, קדם מע"כ ידידינו ומכובדינו האי גברא רבא ויקירא, רודף צדקה וחסד תדירא, אר"י שבחבורה, תומך נלהב למוסדותינו המעטידה, נודע בצדקת פזרונו לתפארה, רחים ומוקיר רבגן ותלמידיהון, ואיהו גופיה צורבא מרבגן

הרבני הנגיד החשוב והמפואר

הרה"ג ר' יוסף ארי' שווארץ שליט"א

ראש כולל "באהלי ישכר" בארא פארק יע"א

לרגל השמחה שבמעונו, רוממות קל בגרונו
קול שישון בארמונו, בנישואי בנו
החתן החשוב והנעלה, מופלג בכל מידה ומעלה
כמר אליעזר מאיר ני"ו
עב"ג הח' שתחי' למז"ט ובשעטו"מ

וצרופה ברכתינו המרובה, בכל לשון של הודאה וחיבה,
שיזכה לרוות מיוצ"ח תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר
והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה,
ובשכר זאת יתברך בכל ברכאן דנפישא.

החותמים למען שמו בהוקרה והערכה
הנהלת מוסדות סאטמאר
קרית יואל - בני ברק יצ"ו

דבש תמרים

בנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים

ויאמרו מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו. ופירש"י בשביל ממונם שהשאלום, ויתבאר בהקדם משאחז"ל ואיפסק בשו"ע דאסור לקבל צדקה מן הנכרים ולמדו זאת מן הכתוב ביבש קצירה תשברנה, פרש"י כשתכלה זכות שבידן ויטייבש הלחלוחית שלהם מקבלים מהם צדקה ובוזה נותנים להם היות וזכות חדש, ועד"ז יובן טעותו של פרעה כי אף שהפלה הי' בו את מכותיו עד שהוכרח לשלחם, דימה בנפשו שנענש משום חוסר זכותו, אבל לאחר שהשאל לישראל כלי כסף וכלי זהב סבור הי' שמעכשיו ניתוספו זכותיו ויגינו עליו מעונשים ויסורים, והו' שאמר הכתוב ויהפך לבב פרעה וגו' ויאמר מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו, ופרש"י בשביל ממונם שהשאלום, ר"ל זהו הטעם שהפך לבו לרדוף אחריהם כי סמך שבכוח הצדקה זו ינצל מן העונשים. (דברי יוא"ל)

☆

ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה: הנה ידוע שהשבת משפיע על כל השבוע כמאמר הזוה"ק כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תלין, והנה איתא בגמ' (שבת קיז:) תנו רבנן כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת שלשה וכו' וא"ר יוחנן דילפינן זאת מפסוק זה דויאמר משה דכתיב ביה שלשה פעמים תיבת "היום" למנין השלשה סעודות, נמצא דכל סעודה ילפינן מתיבת היום, ואם כן כל אחת מתיבת היום משפיע מזון ופרנסה לבני ימים של ימי השבוע, וכשאוכל שלש סעודות בשבת יש לו השפעה לכל השבוע, ולהיפוך מי שיחסר סעודה אחת של

שבת יחסר לו חייו השפיע של שתי ימים בשבוע, ויש לרמוז זאת במה שמוכא במנילת סתרים, "אם תעזבנו יום יומיים אעזבך", פ"י אם תעזוב יום אחת מהשלשה "היום" הנאמר בשבת, אז יומיים אעזבך, שיפסק צינורות ההשפעה של שתי ימים מימי השבוע. (יד יקותיא"ל)

☆

שם שם לו חוק ומשפט. ופרש"י במרה נתן להם מקצת פרשיות של תורה שיתעסקו בהם שבת וכו', וסמך לי ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה"א וגו' כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך, ונראה דהנה בסוגיא דהואיל הקשו התוס' וא"ת אי אמרינן הואיל, א"כ בטלת כל מלאכת שבת הואיל וראוי לחולה שיש בו סכנה, וי"ל כיון דלא שכיח כלל לא אמרינן הואיל, וז"ש שם שם לו חוק ומשפט שנצטוו במרה על השבת, ולכאורה יקשה אי אמרינן הואיל בטלת כל מלאכת שבת, לזה המשיך הכתוב ואמר, כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך, וממילא לא שכיח כלל חולה שיש בו סכנה, ושפיר אסורין כל מלאכות בשבת. (ברך משה)

☆

עזי וזמרת יה זכוי זה אלי ואנוהו. וכתב רש"י אונקלס תרגום ואנוהו ואבני ליה מקדשא, וצ"ב, ויבואר לפי מה שכתב בדברי יוא"ל לסתור טענת המלאכים תנה הודך על השמים מכח דינא דבר מצרא, דכאמת בני ישראל הם מצרנים להקב"ה שהרי נצטוו לבנות המשכן, כי רצה להשרות שכנתו בתחתונים וא"כ הם קרובים יותר מהמלאכים, עכ"ל, והנה בעת קריעת ים סוף לא היה זכות

לבני ישראל רק מה שעתידין לקבל התורה, אכן שמא לא יזכו בה מכח טענת המלאכים אלא ע"כ כיון שיבנו ביהמ"ק והשי"ת ישרה בה שכנתו נסתר טענתם, וזשי"ה עז"י וזמרת יה ויהי לי לישועה, דאין עוז אלא תורה כמ"ש הי' עוז לעמו יתן, שבזכות קבלת התורה היתה להם הישועה, ושמא תאמר דהלא להמלאכים יש טענה דבר מצרא, לזה אמר זה אלי ואנוהו ואבני ליה מקדשא והקב"ה ישרה שכנתו בתוכינו, וא"כ שפיר עתידין בני ישראל לקבל התורה ובכח זה עברו בתוך הים ביבשה.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

☆

ויאמרו מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו. ופירש"י בשביל ממונם שהשאלום, ויובן לפי מה שהקשה בפרשת דרכים איך דן הקב"ה את המצריים במיתה וממון, הרי קי"ל דאין אדם מת ומשלם, וכתבו התוס' דגם בבני נח אמרינן קם ליה בדרכא מיניה, וא"כ כיון שהמצריים נתחייבו מיתה איך נתחייבו ג"כ ממון, ותירץ דקיי"ל כרבנן דס"ל דלא אמרי" קם ליה בדרכא מיניה אלא במיתה בידי אדם, אבל במיתה בידי שמים אדם מת ומשלם, וז"ש רש"י ויהפך לבב פרעה וכו' ולכאורה אחרי שהפלה הי' בו את מכותיו למה רדף אחריהם, אלא בשביל ממונם שהשאלום, שזאת היתה טעותו של פרעה דכיון שכבר נתחייב בממון שוב אי אפשר לחייבו במיתה דאין אדם מת ומשלם, ולכך סמך ליה קרא הי' ילחם לכם ובידי שמים אדם מת ומשלם.

(הגה"צ ראש ישיבתנו שליט"א)

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונגוה מביקים

בשפתי צדיקים

מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו

כראוי את זרימת האוויר וחדירת האור לכל המגדל כולו, לשמע דבריו נתמלא הסופר פליאה וסקרנות, הוא עצמו הספיק בחייו לבקר עשרות פעמים במגדל "אייפל" המפורסם, ומדד בשעלו את כל מוצאיו ומובאיו, אך מעולם לא הבחין בחלון הפלאי שהרה"ק מדבר אודותיו, כשפנה לדרכו לעיר הגדולה ווינא, חיפש בחנויות המתאימות אחרי ניירות הסברה המיועד לאנשים הרוצים לבקר במגדל "אייפל" ויש בו רישומים מדוייקים של כל הקומות והחדרים, ואף שרטוט קל לא נעדר, כיון שעלתה בידו לרכוש את הניירות מצא מיד את החלון ששמע אודותיו מהרה"ק מטשארטקוב, ולהפתעתו נוכח לראות כי אמנם יש דברים בגו, החלון ממוקם בזווית מתאימה שיש בהם כדי להשיג את המטרות שהזכיר הצדיק מענין וויסות האוויר והאור במגדל כולו, והוא אכן נעשתה מעשה חושב לתפארת ולגאון, נפעמה רוחו של הסופר, השקט לא יוכל מנין לו לצדיק השקוע בד' אמותיו ידיעה זו, ולא נתקררה דעתו עד שחזר כעבור יום אל מסילת הברזל ויצא ברכבת הראשונה לטשארטקוב, חזר ובא לפני הצדיק ושאל בתימה לפני הרה"ק מהיכן ידע את כל מה שסיפר בנוגע לחלון בקומה פלונית במגדל "אייפל", וכי ביקר פעם ב"אייפל", אמר לו הצדיק בניחותא: הבה ואפרש לך שיחתי, אמנם מימי לא הייתי במגדל בגופי, אלא בכל בוקר כשאני אומר ברכות השחר בשם ומלכות, לפני שאני מוצא מן הפה את המלים "מלך העולם", הריני מתבונן ומשקיף מעל כל העולם שאני ממליך אותו ית' עליו, ובהביטי ראה ראיתי גם את החלון הפלאים אשר במגדל "אייפל", הצדיק דיבר בפשטות כאילו מדבר על ענין טבעי מובן מאליו, שבאומרו "מלך העולם" סוקר הוא וצופה בעיניו הטהורות את כל העולם כולו שעליו ממליך אותו ית'ש בתפילתו, אולם הדברים פלחו כחץ בלבו של הסופר היהודי שנתרחק על כה משרשיו, הוא קרס תחתיו מתעלף, אחרי שעוררו אותו מעלפונו והשיבו רוחו לתחיה, אחרי שעה קלה חזר לאיתנו אך כנפשו פנימה התחוללה מהפיכה, הסופר זנח לחלוטין את כל עולמו ונהפך לבעל תשובה גמור. (לפי האש)

עובדא ידענא בעת שהיה בהלו נרו של החתם סופר ז"ל על ראש כל בני אונגארין אירע כי בקהל פעזינג גייר הרב דשם גר צדק, ואחר המילה לא נפסק הדם מזובו והיה לגר יסורים קשים ומרים, וגם היה בסכנה גדולה, ולא היה באפשרות לקרוא לרופא, כי שמה היה חוק שאסור לגייר שום נכרי בלי רשות הממשלה, ולהרב דשם לא היה רשות מהממשלה, והיה פחד גדול לכל היהודים הסמוכים לשוב הנ"ל אם ימות הגר צדק ויתודע הדבר, שלא יתהווה מזה סכנה לכל היהודים היושבים בערים הללו, ונסע הרב דפעזינג להחת"ס, ואמר הגאון ז"ל שאין שום עצה רק שהוא והגר יקחו עגלה ויסעו לנהר דונא, ושניהם יפלו להנהר על קידוש השם, הרב והגר שמעו והסכימו לעצה זו, ובהיותם כבר באמצע הדרך סמוך להנהר פגע בהם איש זקן אחד ושאל אותם, היכן הם נוסעים כאן, והלא כאן הוא סכנה מחמת הנהר השוטף וסוער, ולרוב ההפצרות סיפרו לו עצת הגאון ז"ל, וענה להם הלה, כי הוא מוהל מומחה ויש לו עפר שזורקים על מקום המילה ויפסוק הדם, וכך עשה ותיכף נתרפא הגר, ורצו לקחת את הזקן על העגלה ונעלם מתחת ידיהם, והבינו כי הוא היה מלאך הברית אליהו הנביא, ובכואם לבית הגאון החת"ס ז"ל לספר לו הנס, שאל ממנו הרב הנ"ל למה היה צריך לצוות להם לילך ולהשליך עצמם לנהר דונא, והלא היה יכול לשלוח את אליהו הנביא ישר לביתם, קפץ החת"ס ז"ל ואמר: וכי בלי מסירות נפש אתה רוצה את אליהו הנביא, זה אי אפשר, רק אחרי שמסר נפשו על קידוש השם אפשר להשפיע את אליהו הנביא, ובזה יובן מה שאמר השי"ת למשה רבינו ע"ה מה תצעק אלי, כי בצעקה לבד אי אפשר לבוא לידי נס, רק דבר אל בני ישראל ויסעו, שיהיה להם הבטחון הגדול ומסירות הנפש לילך אפילו לתוך הים, ובזכות זה ואתה הרם את מטך ונטה את ירך על הים ובקעהו. (חמד שלמה)

ה' ימלוך לעולם ועד

מעשה ביהודי מן התועים פורקי העול במדינת גאליציע, והוא סופר המספר חדשות לקוראיו בכתיבי העתים, שנתאוה להכיר את הרה"ק ר' דוד משה מטשארטקוב זי"ע, ונסע לבקר בהיכלו, כשהגיע התחיל הרה"ק לדבר עמו על הא ועל דא, עד שנסתבב שיחתם בענין המגדל "אייפל" שמתנוסס בעיר הבירה פאריז, אמר לו הרה"ק: מגדל זה בנוי בחכמה נפלאה, האם שמת לב מימין לחלון המיוחד שהתקינו במגדל בקומה פלונית, חלון פלאי ממש, המווסת

לעיילוי גשמת

הרה"ח ר' ישראל טרעגער ז"ל

ב"ר יעקב ארי' הכהן ז"ל
גלב"ע מ"א השון תשס"ט לפ"ק

זו' האה"ח מרת צירל צפורה ע"ה

ב"ר משה יודא ז"ל
גלב"ע י"ט טבת תשס"ה לפ"ק

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים
בפתור ופרח משוקדים

ושלחנו בע"כ זה עוול מה שלקחו ממונינו ולכן נהפך לבס לרדוף, ואמנם לשלא יהי עוול בחיקו ית' במה שנתן לנו בית מצרים י"ל דידוע דקושי השיעבוד וכן ריבוי העם שילחו ששה בכרס אחד השלימו הזמן וא"כ לא הי כפועל החזור באמצע הזמן ולכן שפיר זכו לבית מצרים.

☆☆☆

ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו, פירש"י למדנו שהיה משה עומד ומתפלל, אמר לו הקב"ה, לא עת עתה להאריך בתפלה שישראל נתנוך בצרה. ולכאורה אינו מובן אדרבה היא הנותנת דכיון שנתנוך בצרה הרי היא עת המוכשר לתפלה וי"ל עפ"י מש"כ בספ"ק בני יששכר בשם החוזה הק' מלובלין ז"ע דלפעמים נענה האדם אפי' לא על ידי תפלה רק ע"י דיבור בעלמא שאומר יהא כך וכך, ובאם הוא עת רצון מתקיים דיבורו. אבל חילוק הוא בין דבר המתפעל ע"י תפלה ובין דבר המתפעל ע"י דיבור, שהדבר המתפעל רק ע"י דיבור אין האדם בטוח שיהיה להדבר הנפעל כח הקיום, משא"כ בדבר המתפעל ע"י תפלה יש להנפעל כח הקיום, כגון בהתפלל אדם על איזה עקר ועקרה שיפקדם השי"ה הנה אם נענה בתפלתו ונתעברה העקרה אזי הזרע הוא של קיימא משא"כ כשנפעל הדבר רק ע"י דיבור אין הדבר בטוח כל כך לכח הקיום עיי"ש. והנה גם קריעת ים סוף בוודאי לא היה רצון ה' שיהיה לבקיעת הים קיום, שהרי תיכף אחר שנבקע הים היה צריך לשוב לאיתנו כדי לנער את מצרים בתוכו, ולכן שפיר אמר לו הקב"ה למשה לא עתה להאריך בתפלה כי אין צריך שהדבר יתקיים רק דבר אל בני ישראל ויסעו, ודיבורך יעשה רושם שיתבקע הים לפניהם, אבל רק לשעה שתיכף אח"כ ישוב הים לאיתנו כאמור.

(הרה"ק רבי אברהם חיים האראוויטץ מפלאנטש ז"ע)

☆☆☆

ולא קרב זה אל זה כל הלילה, אי' בגמ' (סנהדרין ל"ט) באותה שעה בקשו מלאכי השרת לומר שירה, אמר להן הקב"ה מעשי ידי טובעין ביס ואתם אומרים שירה, מקשים המפרשים הלא ישראל ג"כ אמרו שירה ומדוע לא מיחה בהם ה'. וי"ל הנה מצינו גבי חיל סנחריב שמתו על ידי ששמעו שירת המלאכים, גם כאן בקריעת ים סוף בקשו המלאכים לומר שירה שעיי"ו ימותו המצרים, אך כיון שמדרכו ית' ליפרע מן הרשעים מדה כנגד מדה, והרי המצרים טיבעו ביס את תינוקות בני ישראל, רצה הקב"ה ליפרע דוקא על ידי טביעת ביס. וזהו שאמר למלאכים מעשי ידי כלומר תינוקות ישראל טובעין ביס ע"י המצרים שטיבעום, ואם כן בדין הוא שימותו הם גם באופן זה, ואתם אומרים שירה ואתם רוצים להמיתם ע"י נעומת השירה. (הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג ז"ע)

ויהי בשלח פרעה וגו', ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא וכו' וישבו מצרימה וכו', וקשה למה חשש שישבו מצרימה הרי שם סבלו צרות רבות ורעות, ותי' דבגמ' אמרי' היכי דמי תשובה באותו מקום ובאותו זמן וכו', וע"כ חשש הקב"ה שפן יקראנו מלחמה וירצו לשוב בתשובה וכדי שיהי באותו מקום כמו שצריך בתשובה, וישבו מצרימה ע"כ לקחם דרך המדבר. ועפ"י מובן מה שכתוב לקמן, ופרעה הקריב וישא ישראל עיניהם והנה "מצרים" נוסע אחריהם, דבמדרש איתא שפרעה הקריב לבן של ישראל לאביהן שבשמים, וע"כ כשרצו לשוב בתשובה עשה הקב"ה נס שכל ארץ מצרים נסע אחריהם, כדי שיוכלו לשוב בתשובה באותו מקום.

☆☆☆

ויאמרו מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו, ויילקוט איתא אמר פרעה אילו לא לקינו ושלחנו כדאי הוא, או אילו לקינו ושלחנו ולא נטלו את ממונינו כדאי הוא, אלא לקינו ושלחנו ונטלו את ממונינו עכ"ל, וצ"ב למה הקפידו דווקא על הנהו שלשה ביחד שלקו ונטלו ממונם ושלחם, ונל"פ דהנה אמרו חז"ל כי בית מצרים זאת היתה להם חלף עבודתם וכידוע שזאת היתה תשובת גבוהה בן פסיסא לאנשי אלכסנדריא (סנהדרין צ"א ע"א) אמנם קיי"ל (ש"ע ח"י"מ סימן של"ג) פועל הנשכר לבעה"ב לזמן הקצוב וחוזר בו באמצע הזמן ידו על התחתונה והנה לכאורה פרעה הי' יכול לטעון כיון שזמן הקצוב הי' ד' מאות שנה כמאמה"כ ועבדים ועינוי אותם ארבע מאות שנה, וע"ז כתוב ואחרי כן יצאו ברכוש גדול שיקבלו שכר על עבודתם, ואתם שחזרתם באמצע הזמן שהקב"ה דילג את הקץ והוה רק רד"ז שנים אי"כ הו"ל כפועל החזור באמצע הזמן וידו על התחתונה ואין להם שכר, ולכן גזרה חכמתו ית' שגורשו ממצרים והוי כבעה"ב החוד באמצע הזמן ואז הוי יד בעל הבית על התחתונה (ונטלו ישראל שכר מד' מאות שנה אע"פ שלא נשתעבדו רק רד"ז), אכן זה אינו דא"כ לא שבקת חיי לכל ברי' דאם יכה הפועל לבעה"ב עד שישמח הבעה"ב בצאתו יאכל הלה כל שכרו וחדו דודאי דבכה"ז אע"פ שהבעה"ב חוזר יד הפועל על התחתונה שהרי הוא כפה להבעה"ב לשלחו, וא"כ ה"נ במצרים לא גורשו משם אלא מפני שנלקו וא"כ למה מגיע להם שכר חלף עבודתם הלא בכה"ז יד הפועל על התחתונה, וזה הי' טענת פרעה מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו וז"ש המדרש אילו לא לקינו ושלחנו מעצמינו או כדאי הוא ושפיר לקחו ממונינו כיון ששלחנו באמצע הזמן וא"כ ידינו על התחתונה, ואילו לקינו ושלחנו בע"כ ולא נטלו ממונינו ג"כ כדאי הוא פי' דהוה שפיר דכיון ששלחנו ע"י מכות הוי כפועל החוזר וידו על התחתונה ואין להם שכר אבל עכשיו שלקינו

עניינים נפלאים, בסוגיות ובכפולות, שמקורו היהם בפרשת השבוע נמצאים

ודרשת והקרת

בענין איסור תחומין בשבת ויו"ט

הראשונים דאפי' במלאכות שאינן מהאבות מלאכות ג"כ איתא מ"ע דתשבות עיי"ש באריכות.

[ובעצם הא דאמרי' דבכל מלאכה בשבת איכא גם מ"ע דתשבות, כתוב להדיא בשבת בתוס' (טו) בד"ה דידיע וכו', וכן בתוס' בדף (ע) ועוד מקומות בש"ס והוא דבר מוסכם, אמנם המהר"ם מלובלין במס' שבת (קלב ע"ב) בד"ה האי עשה וכו' כתב דהא דאשכחן כמה מצוות עשה דכתיבי גבי שבת, לאו לענין איסור מלאכה איירי אלא לקדשו בשאר מיני קדושות עיי"ש.

וכבר תמהו עליו רבים האיך נעלמו ממנו דברי התוס' שהבאנו לעיל שכתב להדיא דהמ"ע דתשבות אתיא לאיסור מלאכה, ובשו"ת ערוגת הבושם (ס' ע"ח אר"ח) תמה עליו בתמיהה נשגבה האיך קס"ד לומר הכי, וסותר כל ראיותיו, ובסוף מדחק עצמו לתרץ את ד' המהר"ם מלובלין בכמה אופנים עיי"ש].

ובאגלי טל (נפתחה אות ב') עלה ונסתפק בזה אי בתחומין יש העשה דשבתון לר' עקיבא דתחומין דאורייתא יהי' מ"ע דאורייתא דשבתון, ולדידן מדרבנן יהי' ג"כ מ"ע דתשבות מדרבנן, וכתב להביא ראיה ממתני' בר"ה (לב): דתני שופר של ראש השנה אין מעבירין עליו את התחום ואין מפקחין עליו את הגל, ואין עולין באילן, וטעמא מבואר בגמ' משום דהוי עשה ול"ת, ואין עשה של שופר דוחה ל"ת ועשה ומשמע להדיא דאיכא ג"כ עשה דשבתון לגבי תחומין.

ומביא ד' הרבנו חננאל בפסחים (ה) שמבאר דלמ"ד הבערה לחלק יצאת ניחא דאיכא ביו"ט עשה ול"ת, אבל למ"ד ללאו יצאת הואיל ואין שם מלאכה עליה אין בה עשה דשבתון, עיי"ש, וא"כ תחומין נמי דלאו מלאכה הוא אין בה עשה דשבתון, אך לפי"ז תיקשי המשנה הנ"ל מר"ה (שם) דמשמע להדיא דאיכא עשה דשבתון אפי' בתחומין.

ובשו"ת אבני נזר (ס' קל"ג אות ג') רצה חכם א' להשיב על הקושיא מהמשנה בראש השנה דבעצם מה"ת אין מ"ע דשבתון אלא לאבות מלאכות, אמנם אפ"ל דמדרבנן איכא אפי' על דברים שאינם אבות מלאכות, וה"ה תחומין, והאבני נזר דחה דבריו דמדאורייתא לא קאי שבתון רק למלאכה, א"כ גם מדרבנן לא קאי שבתון רק לדברים הדומין למלאכה, או שיכול לבוא לידי מלאכה אבל תחומין לא נאסרו משום מלאכה רק משום אסמכתא דקרא דאל יצא איש ממקומו, וכן משמע להדיא בר"ן (ריש מס' שבת) גבי רדיית הפת שאף

בפרשתן (בשלה טו, כט) אל יצא איש ממקומו ביום השביעי, פירש"י אלו אלפיים אמה של תחום שבת, ולא במפורש שאין תחומין אלא מדברי סופרים וכו'.

הנה איסור תחומין של אלפיים אמה לכו"ע מדרבנן הוא, ואיכא ראשונים כגון הרמב"ם (פכ"ז משבת ה"א) וכן עוד כמה גאונים דמן התורה איכא איסור תחומין של שנים עשר מיל (מיל הוא אלפיים אמה) אבל דעת החינוך וכן עוד ראשונים דמה"ת אין איסור בשום ענין רק מדרבנן.

והנה לאו זו דתחומין אינו נמנה בכלל לאו דלא תעשה כל מלאכה, אלא נמנה כלאו בפני עצמו, דבהלאו דלא תעשה כל מלאכה נכלל רק האבות מלאכות שנמנו במשנה במס' שבת (עג) שהיו במשכן, דהתם במזיד חייב סקילה וכתר ובשוגג חייב חטאת, משא"כ הכא בלאו דתחומין לוקין ארבעין ואין מיתת ב"ד עליה ולא כרת ולא חטאת, כדמובא ברמב"ם (שם) ובחינוך (מ' כ"ד).

והנה בכל מלאכה שעושה בשבת, חוץ ממה שעובר על הל"ת דלא תעשה כל מלאכה ג"כ עובר על המצוות עשה דתשבות, ומחדש המנחת חינוך (מ' כ"ד) דהיינו דווקא במלאכה שנכללת בלא תעשה כל מלאכה, הוא גם נכללת במ"ע דתשבות, אבל לאו שאינו נכלל בהל"ת דלא תעשה כל מלאכה כגון תחומין (כאמור לעיל) ג"כ אינו נכלל במ"ע דתשבות.

ויסוד דבריו מבוססין ע"ד הרשב"א שמתרץ קושיית התוס' (שבת קיד: ד"ה ניגמר וכו') שהקשה הרי בלאו דמחמר אחר בהמתו בשבת איכא עשה ול"ת, ות"י הרשב"א דעשה ליכא דתשבות איכא דייקא באבות מלאכות, עיי"ש, והיינו דבמחמר ליכא מ"ע דתשבות כיון דלא הוי מהאבות מלאכות, אלא לאו דמלקות וא"כ ה"ה בלאו דתחומין דהוי ג"כ רק לאו דמלקות ג"כ אינו עובר בעשה.

ובעצם הוא מחלוקת הראשונים אי המצוות עשה דתשבות שייך דווקא באבות מלאכות דהרשב"א (כדמובא לעיל) וכן הריטב"א ביבמות (ה) מביא בשם הר' יונה דהמ"ע דתשבות שייך דווקא באבות מלאכות דחמירי, אבל הרמב"ם (בפכ"א מהל' שבת ה"א) כתב להדיא: נאמר בתורה תשבות אפי' מדברים "שאינו מלאכה" חייב לשבות בהן, ודברים הרבה הן שאסרו חכמים משום שבות וכו' עיי"ש, וכ"כ הרמב"ן בפר' אמור (כג, כד) וכן דעת התוס' בשבת (דף ע) ועיי' בצפנת פענח (ריש הל' שבת) שהביא כמה ראיות ממקומות בש"ס כשיטות

(שם) וכן בעוד כמה דוכתי דאיירי שעושה המלאכה בהאוכל
נפש ואעפ"כ אסור ביו"ט.

[ובאמת הרעק"א בחי' לפסחים (צג): עמד ע"ד התוס'
שמביא בשם הירושלמי דאליבא דר' עקיבא דתחומין
דאורייתא, אינו יכול לבוא לירושלים מחוץ לתחום ביו"ט,
כדי לאכול הפסח, עיי"ש והקשה רעק"א דיהא מותר לבוא
לירושלים משום דהוי אוכל נפש וכשם שהותרה כל מלאכה
מחמת אוכ"נ ה"נ תחומין, ומניח בצ"ע.

והאחרונים ביארו דבריו דלכאו' מה קושייתו הרי הוא
משנה מפורשת בביצה ועוד כמה דוכתי דתחומין אסור אפי'
לצורך אוכ"נ ומה הקשה על התוס', וביארו דקושייתו על
תוס' דכתב שהוא אסור מדאורייתא, ואה"נ שהוא אסור
מדרבנן ידע כדמובא להדיא, אבל התם איסורו רק מדרבנן.

ועצם קושיית רעק"א אפ"ל כד' הקרני ראם דהתם
בפסחים אינו עושה מלאכה בדבר הנאכל, אלא בהגברא
כדי שיבוא ויגיע ויוכל לאכול ע"כ מובן טפי שזה אסור, וכמו
שכתבו המפורשים במכחל עיניו דאסור ביו"ט משום דהוי רק
מכשירי אוכל נפש, שעיי"ז שמתרפא עינו יוכל לאכול וע"כ
אסור, אבל מהולכת אוכלין מחוץ לתחום שעושה המלאכה
בהאוכלין גופא לקרבו להאדם שיוכל לאכול, ע"ז קשה
אמאי אסור, וכן להדיא בביצה (ט). במשנה מי שהיו פירותיו
מחוץ לעיר וכו' מבואר להדיא דאסור להביאם ביו"ט מחוץ
לתחום, אע"פ שהוא לצורך אוכל נפש, (ועיי' בקה"י עמ"ס עירובין
סי' ט"ז).

והחת"ס בתשו' (או"ח סי' קמ"ט) מתרץ ומחדש דאיסור
תחומין אינו משום מלאכה, אלא איסור אחר הוא שאסרה
תורה ביו"ט כדרך שאסרה חמץ בפסח, וע"כ דווקא מלאכה
הותרה לצורך אוכל נפש אבל איסורין לא הותרה אפי'
לצורך אוכ"נ.

אלא דלפי"ז תיקשי אי נימא דתחומין אינו בכלל
מלאכה, א"כ מנלן דתחומין אסור ביו"ט והרי קרא דאל יצא
איש ממקומו בשבת איירי, וביו"ט לא כתיב רק איסור
מלאכה, ובביצה (שם) מבואר דגם ביו"ט איכא איסור תחומין
מה"ת, ותי' החת"ס דכיון דאיסור תחומין נאמר בפרשת המן,
וכל הפרשה קאי גם על יו"ט דהא איסור הכנה דכתיב במן
ילפי' ממנה גם ביו"ט, וכמ' שכתב התוס' בריש ביצה דגם
ביו"ט לא ירד מן, ע"כ ילפי' מינה גם איסור תחומין ביו"ט
דאסור מה"ת בחת"ס.

אמנם הקהילת יעקב (ביצה סי' ב) העיר הערה נפלאה
ע"ד החת"ס דדבריו נבונין וקיימין דווקא לשיטת תוס' (בתירוץ
הא' בביצה) דביו"ט לא ירד מן אבל לתירוץ השני בתוס' (שם)
דגם ביו"ט ירד מן נמצא דכל הפרשה לא איירי גם ביו"ט,
א"כ הדרא קושיין מנלן דתחומין אסור ביו"ט אם נימא כד'
החת"ס דאינו בכלל מלאכה, ואי נימא דלשיטת התוס' הוי
תחומין בכלל מלאכה, א"כ הדרא קושיא קמייתא אמאי אינו
מותר לצורך אוכל נפש, עיי"ש.

חכמים בשבותין שלהם לא אסרו משום מ"ע דשבתון דבר
שהוא חכמה ואינה מלאכה וא"כ ה"ה תחומין, עכ"ד.

ובלקוטי סופר (מצווה כ"ד סוג אשה בסוד"ה ולא זו וכו') מביא
ד' האבני נזר ותמה עליו שלא זכר שבעצם הענין נחלקו
גדולי הראשונים הרשב"א והתוס' לגבי מחמר שהוא הדין
ג"כ לענין תחומין כדביארנו לעיל באריכות, ובפרט התמיה
רבתי שהאבני נזר בעצמו מביא פלוגתת הרשב"א והתוס'
באגלי טל (מלאכת חורש ס"ק י"ג) ועיי"ש.

והנה בין הראשונים איכא פלוגתא גדולה ביו"ט האם
יש איסור תחומין אם לאו כיון דהרי הוא אינו מלאכה, א"כ
אינה בכלל מלאכות שאסרה תורה ביו"ט, אלא דבשבת
איכא גזירת הכתוב אל יצא איש ממקומו, אבל ביו"ט ליכא
איסורא אמנם רש"י בחגיגה (דף י"ז): סברי דגם ביו"ט איכא
איסור תחומין דאורייתא.

והמנ"ח (שם) מביא ד' הבית יוסף (בסי' תצה) שמביא
פלוגתא אי מחמר ושבייתת בהמה נוהג ביו"ט ודעת הבי"י
נוטה דנוהג ביו"ט כמו בשבת, והפרי חדש פליג וסבר דלמען
ינוח שורך נצטוו בשבת ולא ביו"ט וא"כ ביו"ט ליכא לאו
דשבייתת בהמה, ולגבי מחמר סבר דשייכא אף ביו"ט עיי"ש,
וא"כ ה"ה איסור תחומין נוהג ביו"ט תלוי במחלוקת זו.

ומחדש המנ"ח דאפי' לשיטת הסוברין דביו"ט ליכא
איסור תחומין מה"ת, מ"מ לפי שיטת הרמב"ם המובא לעיל
דהמ"ע דשבתון איכא גם על דברים שאינם נכללים בלא
תעשה כל מלאכה וגם על דברים שאינן אבות מלאכות, א"כ
אפ"ל דבתחומין ביו"ט אה"נ דליכא איסורא דאל יצא איש
ממקומו מ"מ אפשר דאסור ביו"ט מטעם מ"ע דשבתון, עיי"ש
באריכות. ובאמת כדבריו מובא ג"כ בשו"ת יהודה יעלה
(חאו"ח סי' ע') דביו"ט אסור תחומין משום מ"ע דשבתון גרידא.

אמנם במנחת סולת (מצווה זו אות א') העיר על ד' המנ"ח
הנ"ל דבתוס' בביצה (דף כג.) בד"ה ע"ג חרס מותר וכו' כתבו
שם דמשום הכי מותר להדליק נר של בטלה ביו"ט משום
דביו"ט מותר הבערה שלא לצורך, ולכאו' תיקשי לפי"ד
המנ"ח דעכ"פ מכח העשה דשבתון תיאסר ביו"ט אפי' אם
לא הוי מלאכה, ומשמע לא כדבריו אלא אפי' מ"ע דשבתון
ליכא בכהאי גוונא עיי"ש בדבריו.

ובגוף הנידון אי איכא איסור תחומין ביו"ט וגדרה
איכא בראשונים ואחרונים שהעירו מד' הגמ' בביצה (כה).
דאמרי' נברי שהביא דורון לישראל וכו' חוץ לתחום אסור
ומבואר שם דלא התירו איסור תחומין אפי' לצורך אוכל
נפש.

ורבים תמהו והקשו לדעת אמאי לא התירו, הרי
לצורך אוכל נפש הותרה אפי' מלאכה גמורה ביו"ט ומאי
שנא איסור תחומין משאר מלאכות, והמהרש"א (בכתובות דף
ז:) בד"ה מתוך וכו' עמד בזה, והקרני ראם תירץ (שם) דכיוון
דכשעובר על איסור תחומין הוא רק מקרב עצמו להאוכלין
ואסור דהוי רק כמכשירין, אבל עדיין הקשו דהרי בביצה

צדקת רבי מאיר בעל הנס

כולל עצי היום

כ"ב

ארץ הקודש תובב"א

אלקא דמאיר עננו

יש"א ברכה מאת ה'

בברכת התורה, וברגשי הודאה והוקרה, נשגר בזאת השורה, בברכת מזל טוב, מריחוק מקום וקירוב לב, קדם מע"כ ידידינו החשוב בנש"ק האי גברא יקרא, רודף צדקה וחסד תדירא, ויוס"ף הוא המשביר להחזקת כוללינו המעטירה, ויהי ה' את יוס"ף ויהי איש מצליח בתורה וגדולה, כה"ן שדעתו יפה לתהילה,

הרב הגאון המפור'

מו"ה **יוסף ארי' הכהן שווארץ** שליט"א

ראש כולל "באוהלי ישכר"

ונכבד להגה"ק בעל ה"קול אריה" זצ"ל

לרגל השמחה שבביתו, רון שיר ושנח על שפתו,

בנישואי בנו החשוב והמופלג ני"ן

עב"ג המהוללה שתחי' למזל טוב

יה"ר שיזכה מעכ"ת לראות ולרוות רב תענוג ונחת מהם ומכל יוצאי חלציקם, ותזכו להמשיך במעשי צדקה וחסד לאורך כל ימי חייכם, ואלקא דמאיר יענכם, להניח ברכה אל תוך בתיכם.

המברכים ביקרא דאורייתא

הנהלת הכולל

פניני התורה

פנינים וחידושים בגמרא מס' שבועות
הנלמד במסגרת חבורת "יסודי התורה"

נר"נ ע"י אחד המגי"ש

עריכת חאלקה בבית הכנסת

בספר שולחן גבוה (סי' תקל"א ס"ק י"ג) מעיד שראה בירושלים עיר הקודש "מעשה רב" שהיו עורכים את תגלחת הראשונה של הקטן בבית הכנסת ברוב עם בימי חול המועד סוכות בתופים ובמחולות.

*

בשדי חמד (מערכת בית הכנסת אות ט') מביא את המנהג הנ"ל ושואל עליו מהא דמבואר בגמרא (נזיר מה א) שלא היו מגלחים את הנזיר מול פתח אהל מועד ממש, משום שהדבר נחשב כבזיון בית המקדש, וכן נפסק להלכה ברמב"ם (הל' נזירות פ"ה ה"ג), אם כן אף בבית כנסת הנחשב כבית מקדש מעט יש לכאורה להימנע מלהסתפר, וכיצד נהגו לגלח את הקטן בבית הכנסת.

ועוד קשה על מנהג זה שהרי בשעה שמגלחים את הקטן מגלים את ראשו, וזהו דבר האסור בבית הכנסת.

השדי חמד מתרץ שיש לומר בדוחק שכיון שתגלחת הקטן מצווה היא מקלים בזה. אמנם האחרונים הקשו על תירוצו של השדי חמד שהרי גילוח נזיר הוא מצווה מדאורייתא, ואף על פי כן אסרו על נזיר להתגלח מול פתח העזרה משום בזיון, הרי לנו שהסברא של "דבר מצווה" אינה מועילה לעניין ביזוי מקום מקודש.

ותירצו האחרונים דהרי מבואר בגמרא שלא גלחו את הנזיר בעזרה אלא בלשכת הנזירים שבעזרת הנשים, כמבואר במשנה (מידות פ"ג מ"ה), וכן פסק הרמב"ם (הלכות נזירות פ"ה ה"ג), מכל מקום לשכת הנזירים היתה בהר הבית, ומאחר שהר הבית קדושתו חמורה מקדושת בית כנסת, כפי שכתוב במשנה (ברכות נ"ד א') לא יכנס להר הבית במקלו ובמנעלו, ומבואר בגמרא (שם ס"ב) שאסור לעשות כן מדאורייתא, ובכל זאת הותרה תספורת לצורך מצווה, א"כ וודאי שבבית כנסת שחז"ל (ברכות ס"ב) אומרים עליו שמותר להיכנס אליו במנעל, וכן נפסק להלכה בטור וש"ע (או"ח סי' קנ"א סעי' ז') שמותר להיכנס אליו במנעל, על אחת כמה וכמה שמותר להסתפר בו לצורך מצווה.

בגמרא (דף כ"ה) מיתיבי מי שנדר שתי נזירות [כאחד, כגון שאמר "הריני נזיר שתי פעמים", וסתם נזירות שלשים יום, והיה עליו איפוא למנות יחד ששים יום לשתי הנזירות שנדר], ומנה [שלשים יום לנזירות ה]ראשונה, והפריש עליה קרבן [כדין נזיר שמביא קרבן כשמשלים את נזירתו ומגלח], ואחר כך נשאל [להכנס] על הראשונה [והתירה לו], עלתה לו שניה בראשונה [כלומר יצא ידי חובת הנזירות השניה שנדר במנין הימים שמנה לשם הנזירות הראשונה, ואינו צריך לשמור עוד נזירות שניה, ומביא את הקרבן שהפריש על הנזירות השניה, שהואיל והנזירות הראשונה נעקרה למפריע על ידי התרת החכם, הרי זה כאילו לא נדר מעולם את הנזירות הראשונה, אלא את השניה בלבד, ונמצא שהנזירות שנהג היתה משום השניה].

הרי לנו שאף על פי שכבר קיים את נדרו הראשון לגמרי, שהשלים את כל ימי נזירותו ואף הפריש קרבן, שהרי זה כ"אכלה כולו", מכל מקום יכול הוא עדיין להישאל עליו, ולא כדברי רבא שאמר שאחר שהדבר כבר אינו בעולם אי אפשר להשאל.

מתרצת הגמרא: הכא במאי עסקינן בשלא כיפר [שלא הביא עדיין את קרבנות נזירותו, אלא רק הפרישם בלבד, ונמצא שנזירותו הראשונה עדיין לא נשלמה, שעדיין הוא אסור מכחה בכל איסורי נזירות כל זמן שלא נתכפר, ולכן יכול הוא עדיין להישאל על נזירותו].

הגמרא חוזרת ומקשה: והתניא [והרי יש ששנו ברייתא זו עצמה בנוסח אחר] "כיפר" [היינו שאף אם כבר נתכפר בקרבן, מכל מקום יכול הוא להישאל, והרי באופן זה כבר נשלמה נזירותו והוא כ"אכלה כולו"].

מתרצת הגמרא: בשלא גלח [עדיין הנזיר את שער ראשו, כדין נזיר שמגלח את שער ראשו במלאת ימי נזירותו] ורבי אליעזר היא דאמר תגלחת מעכבא [תגלחת הנזיר במלאת ימי נזירותו מעכבת, שכל זמן שלא גילה אף לאחר שהביא קרבנותיו, לא הותר בשתיית יין ובטומאה, ונמצא שעדיין נזרו קיים ויכול הוא להישאל עליו].

*

עיין רש"י (ד"ה שלא גלח) שכתב וז"ל כדכתיב בקרא פתח אהל מועד את ראש נזרו עכ"ל. ועיין ברש"י (על התורה) שפירש שאין מגלחין בעזרה משום דהוי דרך בזיון, אלא ר"ל וגלח הנזיר לאחר שחיטת השלמים שכתוב בהן "ושחטו פתח אהל מועד".

קיצור דינים, מפסקי הראשונים והאחרונים עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

חוקים להורותם

הלכות ברכות (כה) דיני קדימה בברכות

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

בשבוע זו הבעל"ט חל יום המשה עשר בשבט - ראש השנה לאילנות
אשר נוהגים בו להרבות במיני פירות כמו בא במ"א סי' קל"א
על כן אמרנו דבר בעתו מה טוב להציג כאן בקצרה דיני קדימה בברכת הפירות

והוא דפרי העץ קודמת לפרי האדמה היינו דוקא בענין ששניהם חביבים עליו בשווה או שהעץ יותר חביב עליו, אבל אם פרי האדמה יותר חביב עליו יקדים לברך על מין האדמה, אפי' כשהעץ היא ממין שבעה (וחביב היינו שפרי האדמה תמיד חביב עליו יותר, ובביאור הלכה סוף ד"ה ו"א הוסיף דבעינן שהאדמה תהא חביב עליו גם עתה, דאם העץ חביב עתה עליו מברך על פרי העץ אף שהאדמה תמיד חביב עליו).

אמנם מנהג העולם לברך קודם ברכת העץ אפי' כשמין האדמה חביב עליו יותר (ובכף החיים כתב ליישב מנהג העולם שאף כשהאדמה חביב מקדימים לברך על מין העץ).

- ברכת שהכל על מאכל או משקה - ביש לפניו ב' אוכלים או משקים יקדים לברך על החביב.
- מאכל ומשקה [ששניהם ברכתם שהכל] - יברך על המאכל תחילה (ערוך השולחן ס"ק י"ז), ו"א דאכילה ושתיה אין בהם דין קדימה (פמ"ג בפתיחה אות ח').

שלם, חביב

ביש לפניו ב' מינים שברכתם פרי העץ ואין ביניהם ממין שבעה, או ששניהם מין האדמה והאחד שלם והשני אינו שלם יברך על השלם, ואפי' אם האיננו שלם חביב עליו, ואם שניהם שלמים או ששניהם אינם שלמים יברך על המין החביב עליו (ט"ז סק"ב ומ"א בסוף הסימן ואחרונים).

חמשה עשר בשבט - הלכה למעשה

בחמשה עשר בשבט דנוהגים לאכול הרבה מיני פירות [העץ והאדמה], ומנהג העולם להקדים לברך על הזית שהיא מוקדם לארץ שני בפסוק, ואח"כ מברכים ברכת בורא פרי האדמה על מין האדמה החביב עליו, (וטעם המנהג הוא כדברי הכף החיים שהבאנו לעיל ליישב המנהג, דהרי מדינא הי' צריך להקדים החביב).

להנוהגים לאכול חטה תפוחה [שלוה] - אזי אם החטה ושאר המינים חביבים עליו בשווה יקדים לברך אדמה על החטה תפוחה דהיא קודמת בפסוק, ואם מין

כשיש לפנינו כמה מיני מאכלים שאינם שוים בברכתם או אפי' הם שוים בברכתם אלא דיש ביניהם מחמשת מיני דגן או פירות משבעת המינים צריך להקדים לברך על המאכל החשוב יותר או הברכה החשובה יותר כסדר שתיקנו חז"ל וכדנפסק בס' ר"א.

זהו סדר הקדימה:

(א) חמשת מיני דגן, (ב) יין, (ג) פירות משבע המינים, (ד) שאר פירות האילן, (ה) פירות האדמה, (ו) ברכת שהכל, ונפרט אותם אחד לאחד:

- חמשת מיני דגן - כסדר זה לחם שברכתו המוציא, חיטים שברכתם מזונות [עוגה, או תבשיל של חיטים וכדו'], שעורים שברכתם מזונות, כוסמין, שיבולת שועל, שיפון באופן שברכתם מזונות (שבעת המינים קודמין לשאר המינים מחמת חשיבותם וכפי סדר הפסוק).
- יין - שברכתו בורא פרי הגפן.
- פירות משבעת המינים - כסדר זה זיתים, תמרים, ענבים, תאנה, רימון (דכל המוקדם בפסוק ארץ חטה ושעורה מוקדם לברכה, ומ"מ זית ותמר קודמים לענבים, דהם סמוכים לארץ בתרא שהם ראשון ושני לארץ, וגפן הוא רק שלישי לארץ קמא).
- ואפי' אם מין השבעה אינו שלם או אינו חביב, ומין השני שלפניו היא שלם או חביב, צריך להקדים מין השבעה, חוץ אם שניהם ממין שבעה, דאז צריך להקדים השלם, ובשניהם שלמים יקדים החביב, ואפי' אם הוא מאוחר בפסוק.
- ואם יש לפניו מין משבעת המינים [שברכתו העץ] וחטה תפוחה [שלוה, שברכתה האדמה] ושניהם חביבים אצלו בשווה יקדים לברך על החטה (דמוקדם בפסוק, משנ"ב ס"ק י"ח כפי המ"א), ואם מין העץ יותר חביב עליו יקדים לברך עליו.
- בורא פרי העץ -
- בורא פרי האדמה - (העץ ואדמה קודמים לשהכל מחמת שברכתם חשובה יותר מפני שהם ברכה מפורטת משא"כ שהכל שהיא ברכה כוללת).

טוב שיאכלו בתחילה מהפירות עם פת (ש'ע ס' קע"ז סע"ג) דהקובע סעודתו על הפירות נחלקו הראשונים אי מברך על הפירות שבסעודה, ופסק המחבר דטוב שבתחילה יאכל פירות עם פת, אולם עדיין יש לחלק בזה דהתם מיירי שהפירות באים ללפת את הפת ולכן הם נחשבים כדברים הבאים בסעודה, משא"כ בנידון דידן דהפירות אינם באים בכדי ללפת את הפת, דהא כל אכילת הפת אינו אלא בשביל לאכול ממין שבעה, וצ"ע).

ובס' מרא דשמעתתא הביא שהגה"ק הגאב"ד הרמ"א פריינד זצ"ל בירך על הזית בט"ו בשבט אף כשאכלו בסעודה, כיון שלא אכלו לשם סעודה אלא לשם אכילת פירות בט"ו בשבט.

דיני הקדימה נוהגים רק כאשר רוצה לאכול משניהם בשעה שמברך, דהיינו שצריך לברך על מאכל אזי הדין הוא דצריך להקדים לברך לפי סדר הקדימה, אבל באופן שאוכל בלא חיוב ברכה, כגון שכבר בירך על מאכל אחד ברכתו הראויה, או שאוכל בתוך הסעודה [באופן שאינו מחוייב לברכה] - אזי ליכא שום חשיבות במה שמקדים ורשאי להקדים לאכול על מה שירצה (כן משמע מפטות הראשונים והש"ע, וז"כ בס' תורת חיים ס' ר"א ס"ק ז' ונעתיק לשונו: עיקר הענין להקדים הוא יען שמברך עליו דבזה מראה חשיבות אותו דבר שעליו הוא מברך ומשבח להש"ת, ולכן מברך על מין ז' שהוא חשוב מחשיבות ארץ ישראל או החביב, אבל אם כבר בירך אזי ליכא שום חשיבות בהקדמה, ע"ל. אולם בס' מרא דשמעתתא שהגה"ק הגאב"ד הרמ"א פריינד זצ"ל נהג לאכול כל שבעת המינים כפי סדר הפסוק על אף שאוכלם בתוך הסעודה).

העץ חביב יותר יקדים על מין העץ כסדר שבעת המינים. (אולם בענין שהחטה והזית חביבים עליו בשוה [דאז היה צריך להקדים החטה], ויש לפניו שאר מיני פירות שחביבים יותר כגון ענבים תפוחים וכדו' דברך כלל חביבים יותר, אזי יש להסתפק בדין הקדימה דלהקדים החטה אינו יכול דשאר הפירות קודמים [שהם חביבים יותר, דבעץ ואדמה צריך להקדים החביב ובפרט אם היא העץ], ולהקדים שאר הפירות אינו יכול דזית קודם [דבשניהם העץ מין ז' קודם]. ואפשר דנכון להקדים הזית והטעם: א) דאיכא ראשונים דסברי דהעץ מוקדם אף לחטה, ב) דאיכא אחרונים דפסקו כשי' המחבר דבחטה שברכתה האדמה ליכא מעלת שבעה (ס' ברכת הבית), והמוכרח שלא להניח החטה לפניו אלא אחר שבירך על הזית, או שייאכל הזית והפרי יחד).

ואם אין לפניו מהז' מינים ויש לפניו פירות וביניהם האתרוג דמצוה שעושין מהן מרקחת לאכול בט"ו בשבט יברך עליו קודם. (אורחות חיים ס' תרס"ד, שו"ת בצל החכמה ח"ג ס' ס"ח אות כ"א).

ויש שכתבו שאחרי החשיבות של הז' המינים והאתרוג יש חשיבות לפירות שנמשלו בהם ישראל כגון אגוזים ותפוחים כמ"ש אל גנת אגוז ירדתי כתפוח בעצי היער ויש להקדימם לשאר פירות (כף החיים אות ז', אולם בקובץ מבית לוי מובא בשם בעל שבה"ל שליט"א דאין נוהגין כן).

יש נוהגים בט"ו בשבט שמברכים על הפת בכדי לאכול מין חטה שהוא משבעת המינים, ואח"כ אוכלים שאר הפירות, ואינם אוכלים אלא הפירות לכבוד ט"ו בשבט, ולא תבשילים או דברים המלפתים את הפת -

קמחא דפסחא "ידי חסד"

שע"י קהל יטב לב דסאטמאר קרית יואל בני ברק

ברוך הוא מפי עליון

מריחוק מקום וקירוב לביאצה, נשגור בזה ברעשי הודאצה, ברכת מזלצ טבא וגדיא יאצה, משמי מרומא עילאצה, קדם ידידינו הרבני הנכבד המהולל בתשבחות, רב תבונות ונעים הליכות, מקבל אצת כ"א בסבר פנים שמחות, עומד לימינינו בערב פסח, לעזרת משפחות אנ"ש שיחוננו אצת החנז בניקל ובריוח

מוה"ר ברוך מרדכי דרעזנער הי"ו

מנכבדי קהל יטב לב וזיליאמסבורג יע"א

לרגל שמחת אירוסיתו שתחי' למז"ט

יה"ר שיזכה לראצת ולרוות רב זעננוג ונחת מזנוך שמחה ואצרה, וימשיך לעמוד לימינינו לשם ולתפארה, ויזכה לתושר ועושר והרחבת הדעת, שישון ושמחה בכל עת, וכט"ס

המברים בשיר וקול תודה

מפעל קמחא דפסחא "ידי חסד"

שע"י קהל יטב לב דסאטמאר בני ברק

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים
של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי יחזקאל בן הגה"ק רבי צבי הירש טויב זי"ע מקאזמיר יומא דהילולא י"ז שבט (תרט"ז)

הרה"ק רבי יחזקאל טויב מקאזמיר זי"ע נולד בשנת תקנ"ב לאביו הרה"ק רבי צבי הירש נסתר זי"ע אשר הי' בנו של ר' שלמה זלמן מתלמידי הבעש"ט הק' זי"ע, ומסופר שפעם בעת ריקוד החסידים עמד ר' זלמן בצד ולא לקח חלק בריקוד, ושאלו הבעש"ט לסיבת עצבוננו, רש"ז שהי' אז חשוך בנים, השיב: איך אשמח וארקוד ואנוכי הולך עירי, אמר לו הבעש"ט: רקוד בחיות ויהיה לך חיות, ואכן לימים נולדו לו שלשה בנים שנקראו בשמות של חיות: דוב בער, זאב וואלף, וצבי הירש דגן אבי הרה"ק מקאזמיר.

הרה"ק מקאזמיר התפאר עצמו שזכה לשמש את האחים הקדושים ר"ר אלימלך ור"ר זושא, שכשהי' ילד בן ח', אמר לו אביו פ"א בהשכמה בבקר בשעה חמש, קח לעקיד און בראנפען ולך לחוץ, ותראה שני אנשים, הלא המה הרבי ר' אלימלך והרבי ר' זושא כשהלכו אז לערוך גלות, אל תשאל אותם כלום רק תן להם הלעקיד והי"ש.

הי' תלמידו של הרה"ק החוזה מלובלין, ומהמגיד מקאזניץ זי"ע, וסיפר הרה"ק מקאזמיר שכשהי' אברך הי' פ"א אצל הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, ואצל השלחן היו יושבים אנשים מכובדים והוא כיון שהי' אברך עמד אצל התנור, ונעלם אז מן השלחן איזה כלי כסף, וחפשהו אותם ולא מצאו אותן, וכיון שראו אותו עומד אצל התנור חשבו שודאי הוא הגנב, כי לא הי' במי לחשוד כי כולם הי' שם אנשים מכובדים, ושמע שמדברים ביניהם שכאשר הרבי ילך מהשלחן, אז יקחו אותי ויכופו אותי להודות, ופחדתי מהם כי חשבתי אולי יכו אותי, ותוך כך אמר הרה"ק החוזה, מי שרוצה לראות איך הי' נראה אברהם אבינו, ילך אצל התנור ששם עומד אברך שיש לו צורה של אברהם אבינו.

כשגמר לאכול קעסט נתן לו חותנו עשרים רובל שיקנה סחורה, וכשהי' היריד יסע להיריד למכור את סחורתו וירויח כסף, ואז יצא הספר הק' באר מים חיים, הלך וקנה הספר, ועם שאר הכסף קנה קצת סחורה, והלך לביהמ"ד ללמוד מהספר, וכשהי' כבר בסוף היריד יצא לשוק, ולקח שולחן והניח על השולחן סחורתו, עבר גוי אחד וראה אותו מציע סחורתו, אמר לו עכשיו אתה בא כשכבר נגמר היריד, וזרק הגוי כל הסחורה על הארץ, ואמר הרה"ק בזה"ל: "אוי, איך בין געבליבן מיטן טיש", ורמו בזה שכנראה רוצין מן השמים שאהי' רבי ולערוך שלחנות.

עבודתו הק'

ממנו עצה באיזה מסחר, והוא כדרכו פנה ממנו פניו, ויהי' כאשר עומד שם בא לפניו אחד מחסידיו, והי' כן מדבר עמו בעניני מסחר וברכו בהצלחה, אז העיז האיש ההוא אשר לא ענהו, ושאל את הרה"ק מה נשתנה למה לו לא רוצה לענות בעניני מסחר דהוא ממאס בהבלי עוה"ז, א"כ למה לחסידיו הוא כן עונה בהבלי עוה"ז, ענה לו הרה"ק מקאזמיר, משל למה הדבר דומה, סוחר אחד בא ליריד וקנה אצל סוחר גדול הרבה סחורה, ויהי' כאשר רצה ללכת ראה שחסר לו זפת למרוח את אופני העגלה שלו, אמר לו הסוחר הגדול שהוא יתן לו קצת זפת שהוא קנה לעצמו עבור עגלתו, עוד הם מדברים נכנס איש זר שגם הוא הי' צריך לזפת וביקש מהסוחר הגדול שימכור לו זפת, אמר לו הסוחר הגדול, וכי אני מוכר זפת, אמר לו האי הלא ראיתי שאתה נותן להסוחר זפת, אמר לו הסוחר הגדול, הסוחר

הי' עובד השם במסירת נפש בכל דבר, ואלפים באו אליו לבקש ממנו דרך ה', עם כל זאת לא החזיק מעבודת ד' ע"י תעניתים וסגופים, אלא לעבוד את ד' בשמחה, וכידוע שהי' בעל מנגן נפלא, וחיבר הרבה ניגונים, וכל שבת חיבר ניגון חדש, ואמר ששבת שלא חיבר ניגון אין לא עונג שבת, פ"א בא איש אחד לפניו שיורה לו דרך ד' ע"י תעניתים וסגופים, אמר לו הנשמה כבר הנחת באדמה, ועכשיו אתה רוצה להניח גם גופך באדמה, גם הי' ממאס מאד את הבלי עולם הזה, וכאשר בא אליו אדם עם בקשה בעניני הבלי העולם הזה לא הי' רוצה בכלל לדבר עמו, אלא הופך את פניו ממנו, כל השתדלותו הי' רק לזכות את הרבים ללמדם דרך ה', ואכן העמיד הרבה חסידים יראים ושלמים, פ"א בא לפניו אדם אחד רוצה לשאול

הרה"ק מקאזמיר בשחוק פלא מחסיד קודם שולח את הפדיון ואח"כ בא בעצמו.

פ"א בליל חג השבועות נכנס לערוך השלחן מאוחר מאד, והי' שם בביהמ"ד אחד מגדולי החסידים שעוד נסע להרה"ק מלובלין, ונרדם שם בביהמ"ד, וחלם כי הוא בשמים והגיע עת שמלאכי השרת צריכים לומר שירה, ורואה שלא מתחילים, והי' פלא בעיניו למה לא מתחילים, ופתאום שמע קול הכרזה שמכריז שרבי יחזקאל מקאזמיר עדיין לא עשה קידוש וצריכים להמתין עליו, ואז נכנס הרה"ק ר' יחזקאל לערוך את השלחן, ומתוך כך ויקץ אותו החסיד, כשלקח את הכוס לעשות קידוש אמר לאותו חסיד "אמת מען ווארט אויף אונז, זאל מען ווארטן נאך אביסל", והניח שוב הכוס ואח"כ התחיל לעשות קידוש.

פועל ישועות

פעם אחת כשהיה יושב בסעודת שבת שחרית עם גדולי חסידיו המסובים על שולחן, ואחרי אשר שרו השיר "אסדר לסעודתא", והנה פתאום נפרץ הדלת ואשה אחת נכנסה בבהלה, כי בנה הילד נפל ארצה וידום דום ואינו מדבר, וצעקה להושיע לה, ויקח הרה"ק תפוח שהיה מונח על השולחן, ואמר לה: הרי לך סגולה לתת לילד לאכול מן התפוח ויתרפא, וכן הוה שנתרפא ושב לו הדיבור מיד, והיה לפלא, ושאלו אותו מגדולי חסידיו, מה ענין בסגולה זו, השיב להם הלא עכשיו זמרנו את השיר "אסדר לסעודתא" ואמרנו "קדם רבון עלמין במילין סתימין תגלון פתגמין ותימרון חידושא", הרי תפוח נטריקון תגלון פתגמין ותימרון חידושא, לומר לך, אם כי המילין נעשו סתימין, בכל זאת תגלון פתגמין – יתגלה כח הדיבור, ותימרון חידושא, באמירה מחדש.

כי שרית עם אלקים

דרכו הי' תמיד להליץ לפני הקב"ה בעד בניו הכלל ישראל, פ"א אמר ראו נא הקאשיא מאבער'ס (כך קרא להמלאכים המקטרגים ח"ו על ישראל) נראה מה עשו שנים מהם שהורידו אותן לעולם הזה, הנה אין להם יצר הרע ומקטרגים על האדם שיש לו יצר הרע, ותוך כדי דיבורו של אותן הדברים פקע קורה מהתקרה, אמר, כנראה שחרה להם על הדברים אשר דברתי.

אורא דאר"ץ ישראל

תלמידו הגאון ר' חיים אלעזר וואקס זי"ע אב"ד קאליש מח"ס "נפש חיה", הי' פ"א אצלו, ושאלו הרה"ק מקאזמיר, למה כותבין בשטרי מכר שהקרקע מכור "מתהום ארעא עד רום רקיעא", והשיב שאינו יודע, אמר לו הרה"ק אספר לך מעשה מה שקרה לי, בימי חורפי הייתי לומד עם ר' משולם מפלונצק, ודרכנו הי' לקום בעוד לילה, והלכנו ביחד לביהמ"ד ללמוד, פ"א כשקמנו בלילה, שמענו קול אנחה, ונבהלנו מאד, ונתחזקתי ושאלתי מי זה, והשיב הקול ב"אידיש", התקרבנו

הזה קנה ממנו הרבה סחורה נתתי לו גם מעט זפת משלי, אבל אתה לא קנית ממנו כלום למה אתן לך זפת, כך גם – סיים הרה"ק – אותו חסיד הוא יר"ש גדול והוא בא ללמוד אצלי דרכי ה', ועכשיו חסר לו מעט זפת לעבור את עוה"ז, אני נותן לו עצה גם מזה, אבל אתה לא בא אלי רק בדברים של עניני עוה"ז, זה לא מסחרי ואין לי עסק בזה.

עין רואה

הרה"ק כל פעם לפני שאמר דבר תורה או שאר דבר נחון הסתכל על ידיו הק, ואמר פעם, הנביאים ג"כ הסתכלו על ידיהם לפני שאמרו נביאות, כמו שכתוב ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר, פ"י שעל ידיהם של הנביאים הי' כתוב מה שיאמרו, ואכן הי' רואה בעיניו הטהורים דברים העתידיים להיות וע"י זה פעל ועשה ישועות וכדו', פ"א הי' שריפה בקאזמיר, ובאו לפניו להזכיר הצרה, יצא לחוץ והראה על כמה בתים שמשם יוציאו האנשים והחפצים, משום שהשריפה יגיע לשם, ועל כמה בתים הראה שאין על מה לדאוג דלא יגיע שם השריפה, וכן הי'.

אביו נטמן בעיר פראגא, כשהי' המלחמה עם הקאזאקין שהרגו וחמסו בכל מקום בואם, הגיע גם לפראגא, ועשו שם שמות והרגו וחמסו כדרכם, וגם על בית החיים עשו חורבן והרסו שם המציבות, ולא הי' ניכר איפה עמדו לפני ההריסה, אחר המעשה הנ"ל בא פ"א הרה"ק מקאזמיר, והלך לבית החיים עם מקלו, והכה במקלו על מקום אחד ואמר כאן שוכב אבא, "דא ליגט דער טאטע", והחזירו המצבה ע"פ רוח קדשו.

אחד מחסידיו הי' גר במרחק רב מקאזמיר, ורצה לנסוע לרבו, אבל היות שהי' איש עני ואביון ולא הי' לו כסף עבור פדיון, ובלי פדיון הי' בוש ליכנס לרבו, ובגלל זה לא נסע לרבו, מקור מחייתו של אותו חסיד הי', שהי' ציד של דגים, פ"א ביום ראשון בשבת העלה במצודתו דג גדול מאד, שמח שמחה גדולה, שחשב בדעתו שיתן הדג הגדול הזה לרבו במקום פדיון ועל ידי זה יוכל ליסע לרבו, אבל לא הי' יכול לשית עצות בנפשו איך יוכל להביא את הדג חי לקאזמיר הלא הי' מרחק רב מביתו, עד שעלה במחשבתו, שיקשור את הדג וישאירו בנהר וכך ימשוך אותו עד לקאזמיר, וכן עשה, ולקח את אבנטו וקשר את הדג, והוא הלך על שפת הנהר ומשך את הדג אחריו, וכך הלך עד יום חמישי, וכבר הי' סמוך ונראה לקאזמיר, ביום חמישי התחיל לנשב רוח חזק מאד, והדג נפל מידי ונפל לעמקי הנהר ונעלם מעיניו, חשב החסיד מה לעשות לחזור אינו יכול שהוא כבר רחוק מביתו, וליכנס לרבו בלא פדיון גם לא רצה, ולבסוף החליט בלית ברירה ליכנס לקאזמיר, כשהגיע לעיר נכנס לביהמ"ד, ושמע אנשים מדברים ביניהם ממעשה פלא שקרה, שציידי הדגים צדו דג גדול מאד והדג הי' חגור באבנט, והציידיים חשבו בדעתם שדג עם אבנט שייך להרבי ולכך הביאו את הדג להרבי, כאשר נכנס החסיד לרבו אמר לו

בא תלמידו הגה"ק אב"ד קאליש זצ"ל לבקרו, הרה"ק מקאזמיר לא הי' רוצה לאכול, אמר המשמש להגאון שיש לו ד"ת עם הרבי מפני שאינו רוצה לאכול, צווח הרה"ק מקאזמיר שאינו רוצה דין תורה הוא רוצה רחמי תורה, הגאון לא הגיב כלום, אח"כ שאל הגאון את הרה"ק וואס וועט זיין, ואמר הגאון המימרא של ר' מאיר מפרימעשלאן זי"ע על הפסוק הללוהו בתוף ומחול, "אז מען דארף אויספיקען" שהקב"ה ימחול העונות, אמר הרה"ק שהוא מפרש בתוף ומחול שהסוף יהי' שהקב"ה ימחול העונות - בטרם הסתלקותו אמר ואתחנן אל ה', "איך בין געווארן געבעטן צום אייבערשטן", נסתלק ביום י"ז שבט תרט"ז.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

לוח ההילולא

י"ג שבט

❖ רבי מרדכי מלעכוויטש ב"ר נח - תקע

י"ד שבט

- ❖ רבי יעקב יהושע אב"ד פפ"ד ב"ר צבי הירש (פני יהושע) - תקט"ז
- ❖ רבי יחיאל מאלכסנדר ב"ר שרגא פייבל מגריצא - תרנ"ד

ט"ו שבט

- ❖ רבי גדליהו אהרן מליניץ ב"ר יצחק יואל (חן אהרן) - תרל"ח

י"ז שבט

- ❖ רבי משה מקיטוב ב"ר שלמה (תלמיד הבעש"ט) - תרצ"ח
- ❖ רבי יחזקאל מקאזמיר ב"ר צבי הירש - תרט"ז
- ❖ רבי חיים פלאגי מאיזמיר ב"ר יעקב - תרכ"ח

י"ח שבט

- ❖ רבי מנחם ישכר דוב (רבי מענדל בער) מפשעווארסק ב"ר אליעזר מליזענסק - תקע"ד

י"ט שבט

- ❖ רבי שמואל מסלאנים ב"ר יחיאל מיכל אהרן (דברי שמואל) - תרע"ו

כ' שבט

- ❖ רבי חיים דוד דוקטור מפיעטרקוב (תלמיד ר' דוד מלעלוב) ב"ר ישכר בער - תרי"ח

אחר הקול, וראינו איש שוכב ערום, כמעט בלי נשמת חיים, לקחנו אותו לביהמ"ד, וטפלנו עמו עד ששב לאיתנו, אז שאלנו אותו מי הוא ומי הביא אותו לפה, וסיפר שהוא הי' משומד ר"ל ודר באיזה כפר ולו אשה ובנים, פ"א בא אליו בחלום זקינו מעולם העליון, ואמר לו חזור בתשובה, ואם לו אעביר אותך מן העולם, ולא שמת לי לבי לזאת, ובלייל שני בא עוד פעם והכה אותי, ובבוקר כשקמתי לא ידעתי לשית עצות, אם ליקח אשתי ובני או שאמלט לבדי, עד שעבר היום, ובליילה בא אלי בכעס גדול, ושאלתי אותו מה לעשות עם אשתי ובני, אמר לי איך לדאוג להם כלל, אמרתי לו איני יודע אנה לברוח, אם תרצה תקח אותי לאיפה שתרצה, ותכף לקח אותי וישאני באויר ויביאני עד הלום, ואמר לי שיש פה הרה"ק ר' יחזקאל, והוא יעשה לך טובה, ואמר הרה"ק, שאלתי את המומר אם דיבר עם הרוח בעת שנשא אותו, והשיב לי שמפעם לפעם הי' מוציא אנחה ושאלתיו למה הוא נאנח, השיב לי שכל פעם שאני צריך לעבור באויר למעלה מבית נכרי, קשה עלי מאד לעבור, אז סיים הרה"ק מקאזמיר, מזה המעשה יכולין להבין למה צריך לכתוב שהקנין היא עד לרקיע, כדי שיהא האויר כולו של ישראל.

ביטל כמה גזירות

בעת שיצאה הגזירה לשנות המלבושים למלבושי עכו"ם ולגלח הזקן, השתדלו אז הרה"ק ר' איציקל ווארקער והרה"ק בעל ח"י הרי"ם והרה"ק מקאזמיר זי"ע לבטל הגזירה, פירש אז הרה"ק מקאזמיר הפסוק אלה עשית והחרשתי, על שאר גזירות החרשתי, דמית היות אה"י כמוך, אתה רוצה שאהי נראה בצורתי כמוך, אז אוכיחך ואערכה לעיניך.

איזהו חסיד

פ"א הגיע הגאון ר' עקיבא אייגר זי"ע לאיזה עיר, ויצאו כל העיר לקבל פניו, והרה"ק מקאזמיר שהי' אז עוד אברך הי' גם הוא בין הבאים לקבל שלום, וכשהושיט לו ידו, אמר לו ר' עקיבא כי מרגיש שהוא חסיד, ויאמר לו מה זה חסיד, אמר הרה"ק ר' יחזקאל איזה חסיד המתחסד עם קונו הפשט היא איזה חסיד פי' מה נקרא חסיד, המתחסד, שכל מה שחסיד עושה, עם קונו, עושה רק עם קונו, דהיינו שרק קונו יידע מזה, - פ"א אמר מהו החילוק של חסיד ומתנגד, מתנגד דומה לקאנדיל צוקער, שהוא בעצמו מתוק מאד אבל אינו יכול להמתיק אחרים, אבל חסיד הוא כמו צוקער רגיל שיכול להמתיק גם לאחר, וסיים במתק לשונו "איך זאל צוגיין אבי יענעם זיס מאכין".

אחרית ימיו

הי' לו מקל של הרה"ק רבי אלימלך, ובעת שחלה את חליו האחרונה, צוה שיניחו המקל על גופו הטהור, ובאותו זמן

צדקת רבי מאיר בעל הנס

יום א' תרומה
כ"ט שבט

כולל עצי חיים
ב"ב
ארץ הקודש תוכב"א

מגבית השנתית
וויליאמסבורג

אלקא דמאיר עננו

טויערע אחים לדעה
תושבי וויליאמסבורג שיחיו

התכוננו ביקרא דאורייתא

למסיבה השנתית

למען החזקת כוללינו הק' מבצר התורה וההוראה
כולל עצי חיים ד'סאטמאר בני ברק
צדקת רבי מאיר בעל הנס

אשר תתקיים א"ה

יום א' לס' ויקחו לי תרומה כ"ט שבט
יומא דהילולא קדישא של רביה"ק מרן בעל קדושת יו"ט זי"ע

בבית המדרש הגדול דקהל יטב לב
14 הופפער סט.

בואו בהמוניכם ותנו כבוד לתורה

המחכים לבואכם לשלום
הנהלת הכולל

דבר בעתו

להט אמרי קודש מפי צדיקי וקדושי עליון
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

עניני שבת שירה

להם המן מלמעלה כאשר הצפרים מוציאים מזונותיהם
נזרקים למעלה על גגותיהם והוא רמו נכון, ואולי ישמעו רוב
בני תמותה הנבוכים בארץ על המח"י ועל הכלכלה ויקרבו
לבם לעבודתו יתברך. (אור פני משה)

י"ל טעם למנהג ישראל של פיזור כוסמת לצפרים בשבת
שירה יבואר בדרך משל למלך גדול שהיה לו ארמון גדול
והיכלות גדולים מיוחדים לשרי המלך והסגנים, כל אחד לפי
כבודו, והמלך בעצמו היה לו היכל מיוחד אשר רק ציפור
המצפצף בקולו הנעים עמד שם ומענג המלך בנועם צפצופיו,
ולא יערוך כל כלי שיר וזמר כקול הבריה הקטנה הלז
המיטיבה לנגן, והנמשל הוא, כי כנס"י נקראת ציפור,
כדכתיב גם צפור מצאה בית ובשעת יציאת מצרים וקרי"ס
כל המלאכים ושרפים היו אומרים שירה לפני השי"ת, ולא
ערב לו ית' בזה כקול הצפור היינו כנס"י, שהיתה מנגנת
ואומרת שירת הים, וכל זה אנו רומזים במנהג הנ"ל,
להראות שהיתה חביבה לפניו ית' המנגינה של הצפור
הקטנה יותר מכל שיר. (גר ישראל)

טעם המנהג לתת מזון לציפורים ולעופות בשבת שירה י"ל
עפי"מ דאיתא במדרש על הפסוק והמים להם חמה מימינם
ומשמאלם כתיב חמה חסר ללמד ששרו של מצרים קטרג
עליהם שגם הם עבדו עבודה זרה, וניצלו בזכות מימינם
ומשמאלם בזכות התורה שיש בה בחינת ימין ושמאל, ואם
אין ישראל אין תורה ואין בית המקדש ולא מקום לשכינה
בארץ, וזאת בא הרמוז ה"דינא קשיא" שנותנים לציפורים
ועופות, והוא כינוי לשכינה לתורה ולנשמת ישראל,
ל"שכינה" כמו שאיתא בתיקוננו"ז (תיקון ו') "תורה" כמו
שאמרו חז"ל אין עוף אלא תורה (ברכות ה'). "נשמה" בתיקון"ז
הנ"ל שקול ציפור הוא הנשמה ע"ש, וגם ציפורים אותיות
צירופים והם צירופי האותיות שבתורה, וגם על ידי השירה
נמחלו להם לישראל והשיר נרמו בציפורים.

(ספר מטעמים)

יש לומר רמו למנהג זה לשטוח פירורין לציפורים בשבת
שירה שמטבע הציפורים המזמרים, שכל זמן שהם רעבים
אינם משוררים בקול שיר רק בצפצוף, כיון שבעת השירה
עומדים במקום אחד, ובזמן שהם מבקשים מזון הם נעים
ונדים, ולכן בשבת שכדי שנוכל לשיר להשי"ת צריכים
שישפיעו לו פרנסה וכל צרכינו ולא נהיה צריכים להיות נע
ונד, רק לכל אחד יהא פרנסתו בביתו. (חמרא טבא)

מנהגן של ישראל לתת מזונות לציפורים בשבת שירה וטעם
המנהג הבאתי לעיל כיון שהעופות אמרו שירה על הים, וכן
ראיתי כ' בשם המהר"ל מפראג שקבע מנהג בשבת פ'
בשלה וצוה על כל מלמדי דרדקי ועל כל אבות הילדים
לאסוף בשבת שירה כל הילדים לחצר ביהמ"ד, והיה
המהר"ל אומר להם "היום הוא שבת שירה", ואמר
להמלמדים לספר להילדים תשב"ר סיפור קריעת ים סוף,
האיך שהצפרים היו מזמרים ורדקו בעת שמשה רבינו וכלל
ישראל אנשים ונשים אמרו שירה אז ישיר, והילדים הקטנים
לקטו פירות מהאילנות שבים והאכילו את הצפרים
המזמרים, והמהר"ל היה אומר לתת להילדים קאשע שהם
יתנו ויזרקו להעופות ולהצפרים. (אור השבת)

טעם הדבר שנהגו לפזר פירורין וגרעינין לציפורים בשבת
שירה מתאמרא בשם הגה"ק הרבי ר' מנחם מענדל
מרימינוב זי"ע לאשר מקובל כי דתן ואבירם רצו ברשתם
להכחיש דברי נביאות משה רבינו, וכאשר הגיד משה כי
בליל יום השביעי לא ירד המן כי שבת קודש הוא, המה עשו
בתחבולתם וקמו בלילה ופזרו מהמן שנשאר להם ולכל
אחד מע"ש (לחם משנה על יומים) על הארץ כדי שיוכלו
להראות לפני העם שירד המן בלילה ליל שבת קודש,
והצפרים לקטו זאת קודם אור היום, וכאשר רצו הרשעים
דתן ואבירם בבוקר ש"ק להראות לפני העם המן שהניחו
בשקרום לא מצאו מאומה כי אכלוהו כבר הצפרים, ופי'
בזה ויהי ביום השביעי יצאו מן העם (איזה המיוחדים הנ"ל הע"ר)
ללקוט (מה שהניחו אתמול) ולא מצאו (כי אכלום כבר הצפרים טרם
בואם), וע"ז נאמר עד אנה מאנתם לשמור מצותי ותורתי
(דקאי על הרשעים הנ"ל והממאנים ומסרבים) וזהו הטעם בפ' בשלה
שקורין פ' המן ע"כ נותנים להצפרים חלקם קצת ממאכלי
שבת זכר לנס. (נימוקי או"ח)

הטעם להמנהג של זריקת פירורין לציפורים בשבת שירה י"ל
ע"ד הפסוק (שמות ט"ז ל"ב) למען יראו את הלחם וכו' היינו
למען ידעו ויראו הדורות איך אשר בוטחים בישועתו יתברך
בלב שלם הוא ממציא מזון להם כאשר המציא לישראל
במדבר, ונודע מאמר חז"ל (עין ברש"י בראשית ט"ז י') שישאל
נמשלו לצפור, ועתה בעוונותינו חרב בית המקדש ונגנזה
צלוחית המן, לכך נהגו שבשבת שירה אשר שם נאמר
פרשת המן, וזרקים מזונות לצפרים, להורות שאם ישראל
הנמשלים לצפור יפנו את עצמם מעסקיהם ויעסקו בתורה
ומצות, אז ימציא השי"ת להם מזונות בלי עמל ויגיעה וירד

עניני המשה עשר בשבט

וזכרתי את בריתי יעקב עיי"ש, וע"כ בט"ו בשבט שהוא ר"ה לאילנות עושים זכר בפירות, וברא מזכי אבא, ועיי"ז נפקדים האילנות לטובה, ובעצרת מתפללים על הפירות עיי"ז זכירת האילנות, והבן. (מהר"י ט"ב)

ויש רמז לדבר במה שכתוב בתורה (ויקרא כ"ג) אך בחמשה עשר באספכם את תבואת הארץ וסימנא מילתא הוא. (אבן ישראל)

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זצ"ל היה רגיל לערוך שלחנו בכל שנה ביום ט"ו בשבט ליד השלחן, הסיכו חסידים רבים והרבי חלק להם פירות, קרה פעם שהתרבו האורחים, ולמרות שהיו פירות רבים על השלחן, לא הספיקו לצבור הגדול, קם הרבי ואמר: אם פירות אתם מבקשים הבה ואגידיה לכם איה איפה תמצאו אותם: שנינו במשנה: "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה ותלמוד תורה כנגד כולם" לכו ועסקו בתורה, ותמצאו בלי דוחק פירות הרבה, מלבד הקרן הקיימת לכם לעוה"ב. (שיחות קודש)

יש לרמז מה שקבלה מרבתינו להתפלל בט"ו בשבט על אתרוג כשר יפה ומהודר שיזמין השי"ת בעת המצטרך למצוה בחג הסוכות כי הנה זה היום אשר עולה השרף באילנות והיא כפי הזכות של כל א' מישראל הנה מה טוב ומה נעים שיתפלל האדם ביום ההוא ראשית יסוד הצמיחה שיזדמן לו השי"ת לעת המצטרך את הפרי עץ הדר והנה תפלתו תעשה פירות וזהו שרמז התנא (במשנה) באומרו לשון יחיד לאילן להורות על האילן המיוחד המבואר בתורה למצוה. (בני יששכר)

ויש שכתבו שמי שאוכל אתרוג בט"ו בשבט יזכה להשלים שנתו. (אוהל ישכר)

ומסופר על הגה"ק רבי נפתלי הירצקא מראצפערט זי"ע שהיה נוהג לגמור כל ספר תהלים ביום ט"ו בשבט ולהתפלל על אתרוג נאה ומהודר. (זכרון נפתלי)

ומקובל מצדיקים שביום הזה הוא הזמן שמשוגל להמשיך בנים כי האדם עץ השדה. (שער יששכר)

והיו נהוג בכמה צדיקים ללבוש ביום הזה בגדי שבת ושהיו אומרים שיום זה הוא מנהג טוב ויפה לפרוש צ"א פרוטות לצדקה כמנין אילן וכמנין מים (עם הכולל) ובזכות הצדקה יוציאו האילנות פירות טובים. (מעשה הצדקה)

חמשה עשר הוא אותיות שער שמחה רמז שביום הזה נפתחו לבני ישראל שער שמחה והשפעות כל טוב ולכן הוא ראש השנה לאילנות כי אילן עולה מאכל שנמשך לבני השפעת מזוני וכל טוב בזה"ז אמן. (ארן עדת)

והענין הוא למה אז דוקא ראש השנה לאילנות לפי שהצירוף של החודש הזה חודש שבט יוצא מהפסוק ה'מר ימירנו ו'היה הוא ונדע בכל צירוף הק' שיוך קדמה לה"א וכן הוא"ו קדמה לה"א אז החסדים והרחמים גוברים בחודש ההוא ואם ח"ו להיפך שהשני ההי"ן קודמין אל י"ו אז תגבורת הדינין רחמנא ליצלן ומחמשה עשר בשבט שאז מתחיל להאיר החצי הצירוף האחרון היה כסדרן ומאז אין תגבורת הדינין ונעשה רחמים. (ישמח ישראל)

ויש מרמזין עיי"ז מש"כ (תהלים קכ"ב) שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה' שבטי יה היינו י"ה שבט טו"ב שבט מיועד לישראל להודות לשם ה'. (תולדות יצחק)

ובחודש שבט מחמשה עשר שבו ר"ה לאילנות מתרומם קרן הקדושה. (עבודת ישראל)

טעם למנהג שטועמין בחמשה עשר יום לחודש שבט מכל מיני פירות שאז ר"ה לפירות וזכות הוא להם כשמברכין עליהם. (ספר מטעמים)

וגם כדי שיזכרו עיי"ז זה שהיום ר"ה לאילנות ויתפללו עליהם שיתברכו הפירות. (אדני פז)

ולזאת המנהג ישראל לאכול פירות ביום זה לשבח ולקלס להשי"ת על העבר על הפירות שגדלו אשתקד וביום זה נתחדש והשרף באילנות שיוציאו את פרים בטוב טעם הפירות ושימנן ויעלו ויפריחו פירות טובים ושמנים ומתוקים לצרכי האדם. (תורת אמת)

ויש שרמזו מנהג אכילת פירות ביום זה עפי"מ"ש (תהלים א') והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרו יתן בעתו פלגי מים רמז לחמשה עשר בשבט כי שבט מזלו דלי והוא כלי המיועד למלאות בימים ופלגי הוא חצי דהיינו חצי חודש שבט אשר פרו יתן בעתו אשר ביום זו יתן האדם על שלחנו פירות. (עטרת ישועה)

ואפ"ל רמז למנהגן של ישראל, על מה שבחמשה עשר בשבט שהוא ראש השנה לאילנות, עושים זכר באכילת פירותיהם כדי שיתפללו עליהם, ובעצרת שנידונים על הפירות כתב המג"א (סימן תצ"ה) נוהגים להעמיד אילנות בבהכ"ס ובבתים, לזכר שבעצרת נידונו על פירות האילן, ולכאורה הסברא נותנת להיפוך שבעצרת שהפירות נידונים יעשו זכר בפירות, ובט"ו בשבט באילנות. אולם יש לומר דרמו גדול יש בו דכשהאבות נידונים בב"ד של מעלה, מסתכלים גם במעשה הבנים לראות איך נתחנכו על ידם, ואם העמידו זרע ברך גידולי קודש לתורת ה' ועבודתו, ובערך זה דנים אותם, וכשהבנים נידונים מסתכלים במעשה אבותיהם, ובערך זה המה נידונים, כמ"ש השלה"ק עה"פ

מכתב קודש מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א למען החזקת צדקת רבי מאיר בעל הנס כולל עצי חיים בארה"ק

אהרן טייטלבוים

אבדק"ק סאטמאר

ב"ה

אשא עיני אל ההרים אל ההורים מוסדי דור ודור, ידוע ומפורסם עד כמה יגעו וטרחו אבותינו ורבותינו הק' מאורי הדורות נבג"מ למען צדקת ארץ ישראל קופת רבי מאיר בעל הנס להחזיק ידי יוצאי מדינתם יושבי אוהל לומדי תורה בטהרה בארה"ק ת"ו, שיסודתה בהררי קודש ה"ה מרנן הבית יוסף והאלשיך הק' זי"ע ואחריהם כל רישי כלה וכל רישי גלוותא שגילו בה סגולות יקרות רבות ונכבדות, ובעצמם עמדו על הפקודים כגבאי קודש העושים ומעשים למען צדקה קדושה זו, ובמשך הדורות לא פסקה מעל שולחנם בזמני ששון ושעת רצון ובכל עת ומצוא, וכבר נודע בין החיים לסגולה בדוקה ומנוסה להצלחה ולהוושע בכל מיני ישועות.

ותחת אחד השיחים שמועתי מכ"ק אאמו"ר הגה"ק זללה"ה הכ"מ, שא"ז מרן בעל קדושת יו"ט זללה"ה צוה לפני פטירתו לא"ז מרן בעל עצי חיים זללה"ה לייסד כולל מיוחד לתמיכת אנשי שלומו תושבי ארה"ק, ופקודתו שמרה רוחו הטהורה ובשנת תרס"ט לפ"ק עלה בידו במס"נ להקים כולל מיוחד לעדת מרעיתו ולחם והגין בעדה בכל תוקף ועזו, ובעצמו התעסק בקדשים בשליחות כסף הקדשים לארה"ק.

ומעשה אבות סימן לבנים, כן בקודש חזיתי אצל כ"ק מרן אאמו"ר הגה"ק שמאוד כלתה נפשו להמשיך מסורה זו, על כן יסד כולל עצי חיים לאנ"ש בבני ברק יע"א שמראשית יסודה בצל כנפי יחסיון אברכים יקרים יוצאי ישיבתנו הק', ת"ח מופלגים בעלי ברוכי ילדים בליעה"ר הלומדים תורה מתוך הדחק על טהרת הקודש, וקראו ע"ש אביו א"ז מרן הגה"ק בעל עצי חיים זללה"ה, ובכל לב ובכל נפש ומאודו נשא בעול החזקתה בסכומים הגונים מידי חודש בחדשו, וראה בזה המשכת קיום צוואת אבותיו הק'.

ואחרי שהורם הנזר והוסרה העטרה בפטירת כ"ק מרן אאמו"ר הגה"ק זללה"ה חשבתי דרכי לילך בעקבות ראשונים ולחזק את כוללנו ולהטיל את נזר נשיאות הכולל על שכם אחי יקירי איש אמונים הרה"צ ר' שלום אליעזר שליט"א אשר היה חביב מאוד בעיני כ"ק אאמו"ר הגה"ק זללה"ה ואשר היה באמנה אתו לכל עניני צדקות ובפרט לעניני ארה"ק שנתחלקו על ידו סכומים עצומים, על כן אקוה שאלקי אבי יהא בעזרו ויעלה בידו לחזק את כוללנו ולהוסיף על הראשונים ביתר שאת ויתר עזו, והיה מעשה הצדקה שלום.

ובכן נפשי בשאלתי מול אנ"ש היקרים שיחיו צאי לך בעקבי הצאן ושאו ידיכם לשקול שקלי הקודש לתת את תרומת ה' לטובת כוללנו קופת רבי מאיר בעל הנס ולהחזיק קופת הצדקה בתוך ביתו אל תוך בתיכם להניח ברכה. ואלקא דמאיר יענינו בצירוף זכות אבותינו הק' מייסדי כוללנו להוושע בדבר ישועה ורחמים בבני בריכי חיי אריכי ומזוני רויחי, רב ברכות ושובע שמחות, חיי נחת וכט"ס, עדי נזכה לראות בישועתן של ישראל וציון במשפט תפדה ושיבה בצדקה בב"א.

מכתב קודש מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
למען החזקת צדקת רבי מאיר בעל הנס כולל עצי חיים בארה"ק

מגבית ויליאמסבורג תשס"ט לפ"ק

קוב התאחדותינו שע"י התאחדות האברכים ד'סאטמאר בני ברק

משוואה לחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — נו — בלתי מוגה

יום א' פרשת חיי שרה תשס"ט לפ"ק

ביקור בבית כ"ק אדמו"ר מדעיש שליט"א בני ברק

יאר פריער (כשנת תקע"ה), און רבי מענדעלע לינסקער איז אוועק אסאך יארן פריער, נאך אין יאר תקס"ה, איז זייער מעגליך אז ער האט טאקע געהייסן נאך רבי ר' מענדעלע פון רימאנוב.

רבינו: דער צמח צדק פון ליובאוויטש האט אויך געהייסן רבי מנחם מענדל אן א יו"ד.¹

האדמו"ר מדעיש הראה על הכפא שרבינו ישב עליי

ואמר: דאס בענקל האט ביי אונז א חשיבות, דער רבי זכותו יגן עלינו (רביה"ק בעל דברי יואל ז"ע) איז געזעצן אויף דעם.

דאס איז געווען דעם זיידנ'ס (הגה"צ רבי יוסף מדעיש זצ"ל) בענקל אין אמעריקע, און ווען דער טאטע ז"ל (הגה"צ רבי צבי מאיר מדעיש) איז אהער געקומען האט ער מיט געברענגט דאס בענקל.

דער רבי ז"ל איז געזעצן אויף דעם ווען רבי בעריש לויפער שליט"א (בן הרב החסיד ר' שמעון ז"ל וחתנו של הגה"צ מהר"י מדעיש זצ"ל) האט געמאכט א ברית, איז דער רבי געווען סנדק,

רבינו: כ'בין יעצט געווען ביי רבי שמואל אליעזר שטערן (רב מערב העיר ב"ב ודומ"צ בבית דינו של מרן בעל שבט הלוי שליט"א), האט מען דארט גערעדט פונעם נאמען מענדל, צי מישרייבט מיט א יו"ד, כ'האב איהם געזאגט אז רבי מענדעלע דעעשער האט געשריבן זיין נאמען אן א יו"ד, און ער האט געהייסן נאך רבי ר' מענדעלע רימאנובער, און ס'איז מסתבר אז דער רבי ר' מענדעלע האט זיך אויך געשריבן אן א יו"ד.

האדמו"ר מדעיש: ס'קען זיין.

ביי אונז איז נישט בקבלה נאך וועמען ער האט געהייסן, אבער מיר קוקט אויס אז דער פאטער (הרה"ק בעל מראה יחזקאל ז"ע) איז געווען א תלמיד פון רבי מענדעלע לינסקער (אבי הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ ז"ע), האט ער מעגליך געגעבן א נאמען נאך איהם, עקסטער דעם איז אויך געווען א זיידע רבי מענדל, רבי יוסף'ס (אבי הרה"ק המראה יחזקאל) זיידע האט אויך געהייסן מענדל.

רבינו: ס'איז אינטערעסאנט, כ'האב דאס געהאט אנגענומען פאר א דבר פשוט אז ער האט געהייסן נאכ'ן רבי ר' מענדעלע פון רימאנוב.

האדמו"ר מדעיש: ס'איז זייער מעגליך אז ס'איז טאקע אזוי, ווייל דער זיידע רבי מענדעלע דעעשער איז געבוירן כשנת תקע"ט און דער רבי ר' מענדעלע איז אוועק אפאר

1

וכידוע שהרה"ק רמ"מ מליובאוויטש ז"ע נתן לספרו את השם 'צמח צדק' שהוא בנימטריא מנח"ם מנד"ל, והרה"ק רמ"מ מוויזניץ ז"ע נתן על ספרו השם 'צמח צדיק' שהוא בנימטריא מנח"ם מנדי"ל עם יו"ד.

צדקת רבי מאיר בעל הנס
כולל עצי חיים
אין הקריה ובני ברק
אלקא דמאיר עטני

האחיכם יצאו למלחמה ואתם תשבו פה ?

נעמט אנטייל אין די מלחמה לה' בעמלק
דורך שטיצן

די גרעסטע כולל על טהרת הקודש אין ארה"ק

ביים יערליכן דינער אין בית המדרש הגדול 14 הופפער סט.

א' תרומה כ"ט שבט
מגבית השנתית
וויליאמסבורג יע"א
וסעודת הילולא
של מרן הקדושת יו"ט ז"ע

האמ ער געוואלט ס'זאל זיין ביים שווער (בבית מדרשו של
המהר"י מדע"ש) איז דער רבי געקומען אהין.

כאשר שמע זאת רבינו פנה לחסרביים שדחקו את עצמם ואמר
להם שלא ישענו ולא ירחפו את עצמם על הכסא, כדי שלא ישבר
וסיפר ע"ז האדמו"ר מדע"ש: מ'דערציילט אז אמאל
האמ מען זיך זייער געשטופט ביים צאנזער רב, האמ ער
זיך אנגערופן און געזאגט, "ווען מיר זענען געווען ביים
רבי'ן דער ראפשיצ'ער רב איז געווען אזא אימה ופחד, אז
אינמאל איז מיר אריינגעקראכן א עכבר אין קאריק, און
איך האב זיך מורא געהאט צו רירן פאר פחד און אימה
וואס איז דארט געווען, כאטש אז מ'האט געוואוסט אז דער
רבי איז נאר א מענטש" - האמ דער צאנזער רב
אויסגעפירט - "און דא שטופט מען זיך אזוי..."

האדמו"ר מדע"ש התנצל על שנבצר ממנו לשמוע את כל הד'ת

בליל שב"ק בעת שולחן הטהור

האדמו"ר מדע"ש: כ'בין געווען א האלב פון די תורה
פרייטאג צו נאכט'ס, פרייטיג צופרי בין איך צוריק
געקומען פון ניו יארק, כ'בין געווען זייער פארקילט, אזוי אז
כ'האב געהערט נאר א האלב פון די תורה.

כ'האב אזוי געטראכט, אין מעגלי צדק שטייט אין די
וואכעדיגע סדרה, אברהם האמ געזאגט (בראשית כד, ב) שים
נא ידך תחת ירכי, זאגט רש"י אז די מצוה איז איהם
אנגעקומען דורך צער, סתם אזוי איז עס נישט אזא
גרויסער צער - דער מונקאטש'ער רב אין אות חיים ושלום
ברענגט אז מיט א שארף מעסער פילט מען דאך נישט אזוי
- נאר די כוונה איז פארקערט, אזוי ווי מ'זעהט ביי רבי
עקיבא וואס האמ געזאגט (ברכות סא:) כל ימי חייתי מצטער
על פסוק זה ועכשיו שבא לידי לא אקימנו, איז אברהם
אבינו כל זמן וואס ער איז נישט מצווה געווארן אויף די
מצוה פון מילה, האמ ער געהאט צער ווען וועט ער שוין
מחוייב ווערן, דאס איז די כוונה אז ס'איז איהם אנגעקומען
בצער, אזוי שטייט אין מעגלי צדק.

לויט דעם קומט אויס אז דער צער איז נאר געווען ביזן
מקיים זיין מצוה מילה, האב איך די וואך געטראכט אויף די

תורה וואס דער רבי האמ געזאגט פרייטאג צו נאכט'ס, אז
ס'קען זיין, אז דאס אז אברהם אבינו האמ געדארפט פאר'ן
ברית איבער טראכטן צו זיין אויסגעהאלטן לויט אלע
פשעטליך, דאס איז א שווערע זאך...²

רבינו: אין דברי תורה קען מען אלעס אריין לייגן.

האדמו"ר מדע"ש: כפטיש יפוצץ סלע (ירמ' כג, כט).

וכיבד את רבינו לברך על היין

ובירכו רבינו: לחיים לחיים הצלחה און סיעתא דשמיא
מיט אלעם גוטן.

האדמו"ר מדע"ש הציג את בניו לפני רבינו, ודיברו שא' מבניו

הוא חתן הרה"צ רבי שלמה האלברשטאם שליט"א מקאלאשיץ

שהוא נכד מרן הרבני חיים מצאנז זי"ע

האדמו"ר מדע"ש: רבי שלום אליעזר'ל פון ראצפערט
איז אמאל געווען אין דע"ש, און דער כנסת יחזקאל איז
איהם געווען באזוכן, ווען ער איז ארויס האמ ער איהם
באגלייט ביזן הויף, ווען ער איז צוריק געקומען אין שטוב
אריין, האמ ער געזאגט "פריער האב איך באגלייט דעם
צאנזער רבי'ס א קינד, כ'זואלט זיך געדארפט אראפ לייגן
אויפן שוועל אז ער זאל אויף מיר ארויפטרעטן" - ס'איז
געווען דאזי א אלטער איד וואס איז געווען דערביי.

2

בדברות קודש בליל שב"ק תירץ רבינו שליט"א מה דאיתא בפרקי
דרכי אליעזר (פרק כט) שאברהם אבינו נימול ביום הכיפורים, דא ת"א
עצם עצם, נאמר כאן (בראשית יז טו) בעצם היום הזה נימול אברהם,
וכתיב (ויקרא כג טו) וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה כי יום
כיפורים הוא, ובבנין דוד (פ' לך אות פה) העיר על זה ממה דאיתא בגמרא
(ראש השנה כט:) אמר רבה הכל חייבין בתקיעת שופר ואין הכל בקיפין
בתקיעת שופר, ומשום הכי אסור בשבת גזירה שמא ימלטו בידו וילך
אצל הבקי ללמוד ויעבירונו ד' אמות ברשות הרבים, והיינו טעמא דלולב
והיינו טעמא דמגילה. והקשה הר"ן מאי שנא הני דגורין ומאי שנא
מילה דשריא בשבת (שבת קלב), ולא גורין שמא יעביר תינוק או איזמל
ד' אמות ברשות הרבים, ותירץ דהני שאני, לפי שהכל טרודין בהם ולא
מדבר חד אחבריה, מה שאין כן במילה, עכ"ד. ולפי זה קשה איך נימולו
אברהם וכל בני ביתו אתו ביום הכיפורים, הא כיון שנימולו כולם היו
הכל טרודים, ועל כן נחוש שמא יעבירונו, ורבינו האריך בדברי דרוש
ליישב קושיא זו.

א' תרומה כ"ט שבט
מגבית השנתית
 ויילאמסבורג יע"א
 וסעודת הילולא
 של מרן הקדושת יח"ט זי"ע

אלקא דמאיר עגנו...

מתוך דברות קודש של מרן רבינו שליט"א:

"דער כולל עצי חיים ד'סאטמאר אין בני ברק
 איז דעם טאטנס הייליגער כולל אין ארץ ישראל
 לצדקת רבי מאיר בעל הנס..."

רבינו: כ'האב אמאל געהערט פונעם טאמץ ז"ל, אז דער שינאווער רב האט גע'חלומ'ט א וואך פאר זיין הסתלקות, אז ער זעהט דעם פאטער גיין מיט נאך נשמות פון צדיקים, האט ער געפרעגט דעם פאטער וואו ער גייט, האט ער איהם געזאגט "דער צדיק הדור וואו ער גייט, האט ער מ'גייט איהם מקבל פנים זיין", אזוי האט זיך דער שינאווער רב גע'חלומ'ט.

דער שינאווער רב טראכט אריין ווער איז דער צדיק הדור, אויף זיך האט ער זיכער נישט געקלערט, האט ער באשלאסן אז דער צדיק הדור איז רבי משה'לע דעעשער, האט ער געשיקט א טעלעגראם זיך נאכפרעגן וואס רבי משה'לע מאכט.

ווען רבי משה'לע האט באקומען דעם טעלעגראם פון שינאווער רב אז ער פרעגט וואס ער מאכט, האט ער געטראכט ביי זיך וואס פרעגט עפעס שינאווער רב אויף איהם, האט ער זיך אויפגעהויבן און געפארן קיין שינאווא, ווען ער איז אנגעקומען דארטן האט שוין דער שינאווער רב ל"ע געהאט דעם סטרא"ק (ועל הרה"ק משינאווא נתכוון אביו הרה"ק מצאנו שהוא צדיק הדור, ואכן באותו שבוע ביום ו' סבת נסתלק הרה"ק משינאווא).

האדמו"ר מדעעש: רבי זלמן דער גבאי (ה"ה הרה"ח ר' שלמה זלמן הכהן סאנדער ז"ל) איז געווען דארטן, שפעטער איז ער געקומען קיין דעעש.

ונפרדו לשלום

אל תוך בתיכם להניח ברכה

בני בריכי, חיי אריכי, ומזוני רוחי, רב ברכות, ושובע שמחות, חיי נחת, וכל טוב סלה

לשון קדשו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

אלקא דמאיר יענינו בצירוף זכות אבותינו הק' מייסדי כוללנו להוושע בדבר ישועה ורחמים בכני בריכי חיי אריכי ומזוני רוחי, רב ברכות, ושובע שמחות, חיי נחת וכט"ס, עדי נזכה לראות בישועת ישראל וציון במשפט תפדה ושביה בצדקה בב"א.

ובכן נפשי בשאלתי מול אנ"ש היקרים שיחיו צאי לך בעקבי הצאן ושאו ידכם לשקול שקלי הקודש לתת את תרומות ה' לטובת כוללנו קופת רבי מאיר בעל הנס ולהחזיק קופת הצדקה בתוך ביתו אל תוך בתיכם להניח ברכה...

השתתפו בעין יפה וברוח נדיבה בהחזקת כוללנו הק'
לצדקת רבי מאיר בעל הנס
ותזכו להתברך בכל הברכות והישועות

ביקור בבית הגאון רבי משה שאול קליין שליט"א

רב שכונת אור החיים בני ברק – וחבר הביד"צ של מרן בעל שבט הלוי שליט"א

כ'האב געהערט פון מיין איידעם וואס איז א אייניקל פון רבי שלום בראנדער ז"ל (ר"י בעלזא) א אנדערן נוסח אין די מעשה, אז ס'איז געווען איינער וואס האט געוואלט גיין מיט פארדעקטע פיאות, האט איהם דער בעלזער רב געזאגט אז מיט דעם איז איהם פארענטפערט געווארן א רמב"ם, דער רמב"ם זאגט דאך (הל' עבודה זרה פ"ב הלכה א') אז דער טעם פון די מצוה פון פיאות איז וועגן ובחוקותיהם לא תלכו (ויקרא י"ג).

פרעגט דער טור (יו"ד סי' קפ"א) פארוואס דארף מען זאגן א טעם אויף א זאך וואס ס'שטייט אין די תורה, דער בית יוסף (שם) פלאגט זיך צו פארשטיין דעם רמב"ם? האט דער בעלזער רב געזאגט אז ס'איז דא צוויי הלכות אין די פיאות, אז מ'נעמט אראפ אינגאנצן די פיאות איז דא דער לאו פון לא תקיפו (ויקרא י"ג, כז). און אויב מ'פארדעקט זיי איז דא דער איסור פון ובחוקותיהם לא תלכו.

רבינו: דאס איז א עקסטרע מעשה.

ומן הנכון לציון בענין זה מש"כ בס' קהלת יעקב [מהגאון רבי שלמה קלוגער זצ"ל] (ראש השנה עמ' קל"ט), וז"ל והנה ע"ד הרמז י"ל שמפסוק (תהלים קמ"ד) 'בהתעטף עלי רוחי וכו' הבט ימין' מדבר בצורת המגיע לנו בימים הללו מלקיחת ישראל לבעלי מלחמות למסור בידיו החרב ללמוד אותנו מלחמה וקשת... וכן נתקיים בנו עכשיו שעושין מידים שלנו ידי עשו ללחום בחרב והנית, ומגלחין אותנו הפאה וזקן צורת ותואר ישראל וצלם אלקים... ואמר "פניך האר בעבדך", שהנה כל הפנים של האדם הוא פני אלקים ותוארו, כדכתיב (בראשית ט, י) בצלם אלקים עשה את האדם... וזהו שאמר דוד "פניך האר בעבדך" שיהזור הקב"ה להאיר פניו אתנו, דהיינו שלא נצטרך לחבל בעצמינו, ולא יגלחו הגוים פאה וזקן שלנו, ויהיה פניו ית' מאיר בנו שיהיה בנו צלם אלקים... ואמר הבט ימין וראה ואין לי מכיר, דהנה אם ישראל לבוש בבגדי ישראל, אז המלאכים המלאכים מכירין אותו ושומרים אותו מכל רע, כדכתיב (תהלים צ"א, יא) כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך, דכיון שיש עליו צלם אלקים כמו שנברא הם מכירין בו כי ישראל הוא, אבל אם מגלחין ממנו פאה וזקן ומלבישין אותו בגדי נכרים, אין המלאכי השרת מכירין אותו שהוא ישראל... עיי"ש באריכות.

הגרמ"ש: כ'האב פריער נאכגעקוקט דעם בני יששכר וואס דער רבי האט נאכגעזאגט ביים טיש וועגן די פיאות.³

3

בשולחן הטהור בליל שב"ק פרשת וירא סיפר רבינו כי בעת שהי' הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זללה"ה פע"א בעיר בארדיוב בא אליו איש חסיד אשר מלפנים הי' מתנהג בחסידות בכל תהלוכותיו, אמנם אח"כ העתיק את מושבו לעיר הבירה פעסט לטובת הכלל, והוצות העיר השפיעו על ביתו, עד שבניו הלכו בלי פיאות הראש, וכאשר נכנס אל המהרי"ד עם בניו, השתומם הרה"ק מבעלזא על המראה לראות את בני האיש ההוא גזווי פיאות, ובראותו את תמיחת הרה"ק מבעלזא והקפדתו, נענה ואמר על בניו, "זיי לערנען ב"ה זייער וואויל, זיי קענען זייער גוט לערנען א בלאט גמרא", הקפיד מהרי"ד וענה, עס איז א חוצפה און א עזות צו לערנען גמרא מיט תוספות אן פיאות.

עוד סיפר רבינו מה ששמע מאביו מרן רבינו בעל ברך משה זי"ע, ששמעו מאיש אחד שעמד שם בשעת מעשה, שפע"א בא להרה"ק מהרי"ד איש חסיד נכבד, אך פיאות ראשו היו טמונות שלא יראו אותם החוצה, והרה"ק הביט בו בתמהון לדעת פשר הדבר כי הוא הכיר אותו מלפני המלחמה שהתנהג בחסידות ופיאותיו היו נראים לעין כל, והתנצל האיש ואמר לפני הרה"ק כי בימי המלחמה רצה להסתיר את חזונו מפני הסכנה לכן הסתיר את פאות ראשו לכל יכירו בו אשר הוא יהודי, נענה הרה"ק ואמר לו: אדרבה, מהאי טעמא היה לך להשאירם בחוץ, והם היו מוגנים עליך שלא יאונה לך כל רע, כמו"ש (דברים כ"ו, י) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך.

והוסיף רבינו דבאמת היא פלא היכי מרומז בפסוק הנ"ל שקאי על פיאות הראש, אכן י"ל עפימ"ש בבני יששכר (חודש אלול מאמר ב) כי הנה פאות הראש מושך שייכי גם בימי הקטנות כשעדיין אינו בן מצוה כי גם לקטן צומחים פאות הראש, משא"כ פאות הזקן לא שייכא רק בימי גדלות כשמגיע האדם לכלל בן מצוה כי אין לו זקן בימי קטנות, והנה כשאנחנו נושאים על גופינו י"ג תיקוני דיוקנא (היינו פאות הזקן) במצותיו ית"ש אזי אנהנו מעוררים י"ג מדות של רחמים לעילא, וב' שמות הוי"ה הקודמים בתורה לי"ג מדות הם מרמזים כביכול למצות פאות הראש שנצטוונו שלא להקיף, עיי"ש באריכות, ומסיים ז"ל: וכל זה הוא מקובל בדיני מחכמי האמת עד מפי משה מפי הגבורה, עכד ה"ק. ולפי דבריו הקדושים שפיר יובן מה שהסמך הרה"ק מבעלזא הפסוק של וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך" על פאות הראש, מכיון ששמות הוי"ה שבי"ג מדות רומזים על פיאות הראש, והבן.

זכרו תורת מש"ה
השתדלו והרבו לעשות נייחא לנשמתו הטהורה של רביה"ק מרן **משה** בן רביה"ק מרן **חיים צבי** זי"ע
בתרומה גדולה וחשובה למען המתקת כוללינו הק'

א' תרומה כ"ט שבט
מגבית השנתית
וויליאמסבורג יע"א
וסעודת הילולא
של מרן הקדושת יו"ט זי"ע

הכולל הק' נתייסד על ידו וגם נשא בעול החזקתה רבות בשנים

נאך די קריג איז אלעס געווען פארדארבן און שטארק נאכגעלאזט - האבן זיי געזאגט "אז דער רבי איז דא וועלן דא זיין אינגלעך מיט פיאות, אז דער רבי וועט זיין אין בעלזא וועלן דארטן זיין אינגלעך מיט פיאות", איז זיי געלונגען מיט זייערע ווערטער אז ער זאל צוריק גיין קיין בעלזא.

נאך די קריג איז געווען אזא ירידה אז לא יאומן כי יסופר, גאנצע חסידישע שמעט זענען געפאלן.

הגרמ"ש: כ'האב געהערט פון הרב וואזנער (מרן פוסק הדור בעל שבט הלוי שליט"א) אז אין וויען זענען געווען גאר אסאך אידן מיט קאפטענעס, שפעטער האבן אלע אויסגעטוהן די קאפטענעס, אלעס איז ליידער פארדארבן געווארן.

נאך דערציילט הרב וואזנער אז דארט האבן געוואוינט יעקע'ס (יוצאי אשכנז) וואס מצד אחד האבן זיי אויסגעזעהן מאדערן, אבער וואס מ'האט געהאלטן אין אידישקייט, האט מען געהאלטן מיט א שטארקייט, איז דארט אויך געווען א חסיד וואס האט אויסגעהאלטן דעם גאנצן חצר פון איינעם פון די רבי'ס וואס האט דארט געוואוינט, און זיינע געשעפטן זענען געווען אפן אין שבת דורך גוים, און די יעקישע קהילה האט דאס נישט געקענט אראפ שלונגען, ווי אזוי ס'קען זיין אזא זאך...

אויך האט ער מיר דערציילט אז דארט איז געווען א איד וואס האט געהאט געשעפטן אויף א גאנצע גאס, און א גאנצע וואך האט ער זיי נישט פארמאכט מיט א שלאס, אבער אויף שבת האט ער געקויפט עקסטער א שלאס כדי אלע זאלן זעהן אז שבת זענען די געשעפטן פארשלאסן, דאס איז געווען די שטארקייט פון די יעקע'ס.

רבינו: די מעשה וואס כ'האב פארציילט (בליל שב"ק) איז אויך געווען מיט א חסידי'שער איד וואס האט זיך אריבער געצויגן קיין פעסט, און די שטאט האט געהאט א השפעה אויף זיינע קינדער.

רבינו: דער בעלזער רב האט זיך אמאל געטראפן מיט איינעם פון די ריזשינער רבי'ס וואס איז אוועק וואוינען קיין וויען, און ס'האט זיך דערקענט אויף די אייניקלעך פון יענעם רבי'ן אז זיי וואוינען אין וויען, זיי זענען געגאנגען

דאס ווארט פון בני יששכר ליגט גוט אין די מעשה פון בעלזער רב וואס האט געזאגט אויף די פיאות דעם פסוק (דברים כה, י) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו מוכד.

הגרמ"ש: דארט אין בני יששכר שטייט א שטארק לשון "זינה כל זה הוא מקובל בידינו מחכמי האמת עד מפי משה מפי הגבורה" אז ה' ה' גייט ארויף אויף די פיאות.

רבינו: ס'שטייט אין אלשיך הקדוש אויפן פסוק (שיר השירים ב, יד) הראני את מראיך השמיעיני את קולך, אז דער אויבערשטער זאגט איך וויל זעהן קודם דיין צלם אלקים, און דעמאלטס וועט זיין השמיעיני את קולך, כי קולך ערב נאר ווען ס'איז ומראך נאווה, אז מ'האט א אידישן צלם אלקים.

לויט דעם קען זיין פשט אין פסוק (בראשית מד, יח) ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני, ס'שטייט אין ברית שלום (פ' ויגש) אז אין דאס ווארט יהודה איז דא די ד' אותיות שם הוי"ה, דאס איז די כוונה "ויגש אליו יהודה", הו"ל זאגן דאך (בראשית רבה פצ"ג ס"ו) הגשה לתפילה, אז א איד שמעלט זיך דאווענען, זאגט ער פארן אויבערשטן "בי אדוני" איך האב אין מיר די שם הוי"ה, דאס מיינט די פיאות, אויב אזוי "ידבר נא עבדך דבר באוני אדוני" קען מען דעמאלטס מתפלל זיין.

הגרמ"ש: ס'שטימט אויך מיט די צווייטע מעשה וואס דער רבי האט דערציילט אז דער בעלזער רב האט געזאגט אז ס'איז א חוצפה און א עזות צו לערנען גמרא מיט תוספות אן קיין פיאות, דאס מיינט "בי אדוני ידבר נא עבדך דבר", אויב מ'האט נישט קיין פיאות קען מען גארנישט זאגן נישט קיין תורה און נישט קיין תפילה.

רבינו: די מעשה האט דער טאטע זכרוננו לברכה געהערט פון א איד וואס איז געשטאנען דערביי.

כ'האב אויך געהערט פונעם טאטן ז"ל אז ער האט געהערט פון רבי שלום בראנדער אז נאך די ערשטע קריג איז געקומען א דעלעגאציע פון בעלזא בעטן פאר'ן בעלזער רב אז ער זאל צוריק קומען וואוינען קיין בעלזא - דארט איז געשטאנען א אינגל מיט פיאות - האט ער זיי געפרעגט "איך בעלזא איז אויך דא אינגלעך מיט פיאות" -

מאפל בעל חמס
כולל עיני חיים
און קהילת חכמי א"י
אלקא המאיר ענינו

וברית אבות לבנים תזכור

ביים יומא דהילולא קדישא פון מרן הגה"ק בעל קדושת יו"ט זי"ע
וועט איר האבן די זכיה צו שטיצן דעם הייליגן כולל וואס איז
נתייסד געווארן ע"ש בנו מרן הגה"ק בעל עצי חיים זי"ע
ביים יערליכן דינער אין בית המדרש הגדול 14 הופפער סט.

א' תרומה כ"ט שבט
מגבית השנתית
וויליאמסבורג יע"א
וסעודת הילולא
של מרן הקדושת יו"ט זי"ע

הגרמ"ש: אמן, דער אויבערשטער זאל העלפן אויך פארן רבי'ן אריכות ימים ושנים, מזאל קענען ווייטער פירן עדתו ברכה געוונטערהייט ביז משיח'ים טאג.

רבינו: דער זיידע זכרנו לברכה זאגט אין עצי חיים (פ' שופטים) אז די גמרא דרש'נט (פנהרין צג:) אויפן פסוק וואס ס'שטייט ביי דוד המלך (שמואל א יח יד) ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו, שהלכה כמותו בכל מקום, ווידער טרעפן מיר אז די גמרא זאגט (שבת נג.) כל האומר דוד הטא אינו אלא טועה שנאמר וה' עמו, אפשר הטא בא לידו ושכינה עמו, פרעגט דער זיידע ווי אזוי קען מען ארויס לערנען צוויי דרשות פון איין פסוק?

נאר דער אור החיים הק' זאגט אין פרשת ראה אויפן פסוק (דברים יב, כח) שמור ושמעת, אז איינער איז א בעל עבירה זענען די פתחי הבנה אין די תורה הק' פארשלאסן פאר איהם, ער קען נישט פארשטיין לאמיתתה של תורה, זאגט דער אור החיים הק', שמור, אז דו וועסט אפהיטן, דעמאלטס ושמעת, וועסטו קענען פארשטיין.

מיט דעם זאגט דער זיידע אז די צוויי דרשות זענען איינס, אז דוד המלך האט טאקע נישט הוטא געווען, ווען דוד המלך וואלט ווען הוטא געווען וואלט נישט געווען הלכה כמותו, וואלט ער נישט געקענט מכוון זיין די הלכה, ס'איז פארבינדן איינס מיטן צווייטן.

הגרמ"ש: דאס ווארט איז שטארק מחייב, אבער איך האב א אילן גדול לסמוך עליו, וואלט איך טאקע ווען געווען אליין ווייס איך טאקע נישט, אבער איך בין א שליח פון הרב וואזנער.

רבינו: די גמרא זאגט דאך אזוי, אנן שליחותיהו דקמאי קעבדינן (תוס' גיטין פה:).

הגרמ"ש: די גאנצע וואס מ'קען היינט פסק'ענען דיני ממונות און די אלע זאכן איז דאך נאר וועגן דעם.

רבינו: דער אור החיים הק' זאגט אין פרשת שלח אז ס'זייט אריין אינעם שלוח א כח פונעם משלה.⁴

4

ידוע מה שכתב האור החיים הק' (פ' שלח) בענין המרגלים, שאף שכשרים היו בשעה שנשתלחו, אך מחמת שכוונת המשלחים היתה

מיט קורצע פיאות, און דער בעלזער רב האט זיך געוואונדערט אויף וואס ער האט געזעהן.

האט ער זיך פארענטפערט און ער האט געזאגט פארן בעלזער רב, אז ס'איז געווען די קריג און ער איז אנטלאפן קיין וויען, און דאס איז די סיבה אז די קינדער זעהן אזוי אויס, האט דער בעלזער רב געזאגט "וועגן דעם האב איך מיר אויסגעקליבן די ראצפערטער בלאטעס" (שבחר לו לשכון בראצפערט עיר קטנה משום גרל הדורות).

רבינו: דער טאטע ז"ל האט זייער שטארק מעריץ געווען בעלזא, ער איז געווען א שטארקער בעלזער חסיד, א בעלזער מעשה איז געווען ביי איהם זייער חשוב.

הגרמ"ש: דער בעלזער רב איז דאך געווען זיין סנדק (של רבינו הברך משה ז"ל).

ער איז געפאהרן קיין בעלזא?

רבינו: נייך, ער איז אבער געווען ביים בעלזער רב (הרה"ק מהר"א ז"ע) אין פעסט.

הגרמ"ש: פון ווען דער בעלזער רב איז געווען אין ראצפערט האט ער מסתמא נישט געדענקט.

רבינו: נייך, דער טאטע ז"ל איז ערשט דעמאלטס געבוירן געווארן, ביי די ערשטע קריג איז ער געבוירן אין חודש השון תרע"ה.

*

הגרמ"ש: מיט וואס זאל מען מכבד זיין מיט וויין אדער בראנפן?

רבינו: ס'זענדט זיך אינעם בעל הבית...

הגרמ"ש: דער בעל הבית איז בטל צום רבי'ן, אז דער רבי איז דא איז דער רבי בעל הבית.

וכיכר את רבינו לברך על היין

זכרכו רבינו: לחיים לחיים, דער אויבערשטער זאל העלפן מזאל קענען זיצן על התורה און על כס התוראה מיט נחת און מיט שמחה, דער אויבערשטער זאל העלפן ס'זאל זיין הוראתו בקדושה אן קיין שום מכשול און טעות, ס'זאל זיין וה' עמו.

צדקת רבי מאיר בעל הנס
מולד עצי חיים
בבית הקברות הגדול
אלקא דמאיר נענו

...ואלקא דמאיר יענינו בצירוף זכות אבותינו הק' מייסדי כוללנו להושיע בדבר ישועה ורחמים בבני בריכי חיי אריכי ומווני ריחיו... לשון קדשו של מרן רבינו שליט"א

בני בריכי

הידעת ??? כי רבים מאנ"ש שיחיו מעידים שנפקדו

ב"פני" וזכו לרוות נחת מצאצאיהם

בזכות נדבתם למען כוללנו הק' צדקת רבי מאיר בעל הנס

א' תרומה כ"ט שבט

מגבית השנתית

וויליאמסבורג יע"א

וסעודת הילולא

של מרן הקדושת יו"ט זי"ע

דער זיידע ז"ל אין עצי חיים (ה"ב פ' משפטים) ברעגט דאס אראפ, און ער זאגט אז דאס איז אנן שליחותיהו דקמאי קעבדינג, במילא האבן מיר א בחינה קדושה פונעם משלח פון די פריערדיגע דיינים.⁵

הגרמ"ש: הרב וואזנער האט מיך גענומען צו פסק'ענען שאלות ווען איך בין געווען גאר א יונגערמאן, האב איך איהם געזאגט "אפשר איז דאס א שאלה פון מורה הלכה בפני רבו צו נאך אנדערע פראבלעמען", האט ער מיר געזאגט אז אויב ס'איז בגדר שליחות איז דאס נישט קיין שאלה.

איך שפיר זיך א שליח, און א שליח האט אנדערע דינים. **רבינו:** מ'דערציילט נאך אויף איינע פון די גדולים וואס רבי עקיבא איגער האט איהם געשיקט צו א חתונה, האט דער שליח נישט געוואלט אוועק גיין, נאר ער איז געבליבן זיצן דארטן אסאך צייט, האט ער געזאגט אז ער איז דער שליח פון רבי עקיבא איגער איז דאך שלוחו של אדם כמותו, מילא וויל ער ווי לענגער זיין 'רבי עקיבא איגער'.

רעה, תפעול פועל הרע בשליח ויחזור להיות שלוחו של אדם כמותו, ויולד בו תכונה רעה מה שלא היתה בו מקודם, כדרך שתליד בחינת הקדושה בשלוחי מצוה לטובה, ולזה הגם שצדיקים היו, נולד בהם תכונה רעה מכה המשלחים ששלחו אותם מכה מיעוט האמונה, עכדה"ק.

5

כעין בחינה זו כתב בעצי חיים (ה"ב פ' בשלה) לבאר מאמרים ז"ל במס' קידושין (דף ל"א.) גדול המצווה ועושה משאינו מצווה ועושה, ונתקשו המפרשים הסברא נותנת להיפך, דאם אינו מצווה והוא עושה מעצמו, לכאורה הוא גדול מן המצווה ועושה. אמנם לפי האמור יובן, כי אם הוא מצווה ועושה, הרי נעשה הדבר על פי דיבורו של הקב"ה אשר צוה לעשותו, וא"כ בזה הוא שלוחא דרחמנא ונולד בו תכונה קדושה מאת המשלח הבורא ב"ה, ולכן הוא גדול ממי שאינו מצווה והוא עושה על פי עצמו, כי מאין יולד בו תכונה קדושה, עכ"ד.

וידוע מה שפי' בזה מרן רבינו ז"ל בברך משה (פ' תצוה עמוד רל"ב) מה שתקנו אנשי כנסת הגדולה בברכת המצוות, אשר קדשנו במצוותינו וצונו, פי' שהקב"ה קדשנו והוליד בנפשותינו תכונה קדושה ע"י מצוותינו, ודבר זה בא על ידי וצונו, פי' מפני שאנו מצווים ועושים, ובה אנהנו שלוחי דרחמנא, ונולד בנו תכונה קדושה מאת המשלח הבורא ית"ש.

ס'איז א אינטערסאנטע אסתפקתא אין די אחרונים (הגר"י ענגעל בספרו לקח טוב (כלל א') דן בחקירה זו, וכן בתשו' חלקת יואב (ח"ו דיני שלוחין סי' ג), וכ"כ בתשו' קול ארי' (ח"ו סי' קי"ט בסופו) שמאריך בזה) וואס א שליח איז, צי זאג איך אז נאר די פעולה איז זיך מתייחס צום משלח, אדער אז אויך דער שליח ווערט כמותו ממש, ממש כגופו.

הגרמ"ש: ס'איז דא די מחלוקת דער רמב"ם (פ"ב מהל' גירושין ח"ו) מיטן טור (אהע"ז סי' קכ"א).

רבינו: דאס איז ביי נשתטה צי ס'העלפט די שליחות. (היינו שהרמב"ם פסק אם היה בריא בשעת מינוי שליחות ואח"כ אהו (להמשלה) חולי שטות, אם נתנו השליח להאשה היא מגורשת מן התורה, ורק פסול מדרבנן שלא יאמרו שומה בר גירושין הוא.

והטור כתב שהוא פסול מן התורה, דכל שנשתטה לפני גמר השליחות נתבטל שליחותו, ע"ש. והאחרונים מבארים שפוגתתם תלוי בחקירה הנ"ל הרמב"ם סבר שהשליח נעשה כגוף המשלח א"כ אפי' היכא שהמשלח נשתטה, השליח יכול לגמור שליחותו, כיון שהשליח נעשה המגרש, והטור סבר שרק המעשה מתייחסת להמשלה, א"כ היכא דנשתטה אינו יכול לגרש, וע"כ הגט נפסל מה"ת.

און דער קצות (סי' קפ"ח) זאגט אז די זעלבע וועט זיין ביי שליחות לגבי ממונות אויך, הגם מיזואלט געקענט מחלק זיין מסברא.⁶

רבינו: ס'איז אויך א גאנצע מחלוקת אין די גמרא צי שליח נעשה עד, אין קידושין דף מ"ג, דארטן איז א מחלוקת צי

6

ע"י באור שמח (פ"ג מהל' גירושין ה"ב) שמחלק שבדיני ממונות מודה הטור להרמב"ם שהשליחות לא נתבטלה אם המשלח נשתטה אחר שכבר מינה את השליח, כי לא דמי לגירושין ששם עצם פעולת הכריתות לא נמסר להשליח, כיון שלא שייך בינו לבין האשה, אלא שהשבינו נתינת הגט ע"י השליח כנתינת המשלה, וע"כ סבר הטור שבנשתטה המשלה נפסל השליחות.

אבל בממונות שבוודאי גוף ההקנאה נמסר להשליח, והשליח נעשה במקום המשלה לגמרי, א"כ אפי' בנשתטה יכול השליחות לגמור שליחותו, עיי"ש.

וכן כ' לחלק בקובץ שיעורים (פ"ב את ק"ו) בין עדים הצריך לקיומי או לא, עיי"ש.

מיקדש בעל הנפש
כולל עצי חיים
אין הקודש הנבוא
אלקא דמאיר ענינו

...ואלקא דמאיר ענינו בצירוף זכות אבותינו הק' מייסדי כוללנו להושיע בדבר ישועה ורחמים בבני בריכי חיי אריכי ומזוני ריחיו... לשון קדשו של מרן רבינו שליט"א

חיי אריכי

הידערת ??? כי רבים מאנ"ש שיחיו מעידים שזכו ל"חיי" בבריית גופא ונהורא מעליא

בזכות נדבתם למען כוללנו הק' צדקת רבי מאיר בעל הנס

א' תרומה כ"ט שבט
מגבית השנתית
חיליאמסוברג יע"א
וסעודת הילולא
של מרן הקדושת י"ט זי"ע

אזוי אויך דארף מען אינזין האבן שמירת סת"ם, און נאך אסאך זאכן, אלעס איז בשליחות, ס'איז דא אסאך ארבעט, ברוך השם.

ונסתובבה השיחה בענינים שונים בהלכה: בענין אכילה פחות מכשיעור ביולדות ושאר חולים לגבי תעניתים - תינוק שנשבר ידו או כתיפו בעת הלידה אם דוחין את המילה - גדר חולי כל הגוף לגבי חילול שבת ועוד עניני רפואה בשבת.

*

הגרמ"ש: איך געדענקט או תשל"ח איז דער טאטע (מרן הברך משה ז"ל) געווען דא, נאך פאר די פטירה פונעם רבי'ן דער דברי יואל זכרונו לברכה.

איך געדענקט איך בין געגאנגען - מיין טאטע ז"ל האט שוין נישט געלעבט - ער האט געזאגט א פשעטיל אין ישיבה אין די סוגיא פון טיפת חלב (חולין קת), מיין טאטע ז"ל איז געווען זייער היימיש מיט איהם, האב איך אלע מאל געהאט א געפיל צו איהם, און אז ער איז געקומען האב איך געפילט אז אלץ כיבוד אב מוז איך קומען.

רבינו: ער האט געזאגט אז ער האט איהם געקענט פון קערעצקי.

הגרמ"ש: ער האט דערציילט אז ער געדענקט נאך די התונה, און מ'איז ארויס געפאהרן מיט פערד מקבל פנים זיין.

רבינו: אזוי איז געווען דער סדר אמאל.

הגרמ"ש: אזוי אויך נאך די קריג איז ער געגאנגען אסאך מיטן טאטן וועגן מקוואות צו בויען און צו כשר'ן, און נאך פארשידענע זאכן אין די געגנט פון סיגעט.⁹

הגרמ"ש נתן לרבינו את ספרו שיעורים על הל' טהרה ורבינו בירכו בברכות לרוב ונפרדו לשלום

9

ראה בס' ומשה הי' רועה (ה"ג עמ' ש"ס בהערה) מזה שסיפר הגרמ"ש שליט"א שאביו הרה"ח ר' שלמה קליין ז"ל מקערעצקי - אשר היה מחסידי הרה"ק מקערעצקי זצ"ל (חותנו של רבינו הברך משה ז"ל מיו"ד), והי' ידיד נאמן עם רבינו ז"ל מהתקופה ההוא שהיה גר בקערעצקי אחרי נישואיו - היה רגיל לנסוע הרבה עם רבינו אחרי המלחמה מעיר לעיר בכל הסביבה שבמחוז מאראמאראש בכדי לבנות מקוואות להחזיר העטרה ליושנה, והיו מרבים יחד בפעולות נשגבות לחיזוק היהדות.

שליח נעשה עד אדער אין נעשה עד, צי ער ווערט כגופו אדער נישט, זעהט מען אז ס'איז דא ווער ס'האלט אז ער ווערט ממש ווי דער גוף פונעם משלה, וועגן דעם אין שליח נעשה עד, ווייל ער איז ממש ווי דער משלה אליין, דבי רבי שילא זאגן אזוי.⁷

הגרמ"ש: און וועגן דעם אפילו בשעת'ן זאגן עדות איז ער שוין נישט קיין שליח, אבער דאך קען ער נישט מעיד זיין אויף זיך אליינס (כ"כ בתשו' הריב"ש סי' פ"ג).

רבינו: מ'פרעגט טאקע וועי' באבני מילואים (סי' ל"ה סק"א) פון שותפין מעידין זה לזה.

[היינו הגמ' בבא בתרא (מב:) השותפין מעידין זה לזה, ומשם מוכח דבעל דין גופיה יכול להעיד היכא שנשתלק ממונו גרמת ממון, א"כ קשה למה אין השליח יכול להעיד אחר שכבר גמר שליחותו, ומכח קושיא זו כתב האבני מילואים שאכן אין ההלכה כר' שילא ושליח נעשה עד].⁸

אבער מ'זעהט דאס אין לשון הגמרא, ס'האט דאך נישט קיין אנדערן פשט אין די גמרא פארוואס איך זאג אז אין שליח נעשה עד, נאר אז ער ווערט כגופו, אזוי זאגט דארט די גמרא, דאס מיינט ממש כגופו.

*

הגרמ"ש: הויז פון דעם איז דא אין בני ברק די מעייני הישועה שפיטאל, מ'דארף אינזין האבן דארטן, יעדן טאג איז דא דארטן שווערע שאלות, צי מ'זאל יא געבן די רפואות, נישט געבן די רפואות, ס'איז אויך דא פיקוח נפש שאלות, זייער הייסקעלע זאכן, מ'דארף אלע מאל מכריע זיין, ס'איז נישט קיין פשוט'ע זאך.

7

גמ' קידושין (דף מג.) איתמר רב אמר שליח נעשה עד, דבי רבי שילא אמרי אין שליח נעשה עד, מאי טעמא דבי רבי שילא וכו' כיון דאמר מר שלוחו של אדם כמותו הוה ליה כגופיה, עיי"ש.

8

עיי' בקובץ שיעורים (בבא בתרא אות ק"ז) שמיישב קושיות האבני מילואים שהתם בשותפין אף שמקודם היה בעל דבר, אבל אחר שנשתלק והוא עצמו אינו נידון כלל בבית דין, שוב אינו נחשב בעל דבר בשעת עדותו, משא"כ הכא בשליחות לקידושין אע"פ שהוא גמר שליחותו, אבל סוף כל סוף הולכים בב"ד לדון על שליחותו א"כ שפיר נחשב עדיין לבעל דבר, ודו"ק.

מצות בעל הנס
מולד עצי חיים
ב"ב
אין יקדים הנביא
אלקא דמאיר ענינו

מזוני רויחי
...ואלקא דמאיר יענינו בצירוף זכות אבותינו הק' מייסדי כוללינו להוושע בדבר ישועה ורחמים בבני בריכי חיי אריכי ומזוני חוידו... לשון קדשו של מרן רבינו שליט"א

הידערת ??? כי רבים מאנ"ש שיחיו מעידיים שהצליחו

"מזוני" בפרנסה בריווח ובהרחבת הדעת

בזכות נדבתם למען כוללנו הק' צדקת רבי מאיר בעל הנס

א' תרומה כ"ט שבט
מגבית השנתית
וויליאמסבורג יע"א
וסעודת חילולא
של מרן הקדושת וי"ט זי"ע

להחיות את נפש הצדיק

צען מאל ח"י

\$180

באשטייערט זיך מיט לכה"פ

פאר די קרוב צו הונדערט לומדים אין אונזער הייליגן כולל

דערמיט וועט איר מחי"ה זיין כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א ארויסצוהעלפן משאת נפשו ולבבו פון אביו מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע מייסד כוללינו

וויפיל איר גיט פאר אונז, באקומט איר צוריק פיל מער דורך די סגולה בדוקה ומנוסה פון אלקא דמאיר עננו

דינער השנתי - א' תרומה - בהיכל ביהמ"ד הגדול

קריאת עשר הברכות "ברך משה" רהסודרי סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעועכי"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעמו"מ

"נפש חי'ה"

ע"ש הרבנות הגדוקת
מרת חי' מייזליש ע"ה
בת מרן רבינו משה ז"ע
נלב"ע חי' שבט תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי מנחם משה"

ע"ש
ר' מנחם משה גאנץ
ז"ל
ב"ר דוב ז"ל
נלב"ע י"ג מנחם אב תשנ"ב
☆☆☆

"תהלה לדוד"

ע"ש ר' משה דוד
מעלער ז"ל
ב"ר הוקאף משולם ז"ל
נלב"ע י"א תשרי תשמ"ה
☆☆☆

"אב"ן ישראל"

ע"ש ר' אברהם נתן
בערנאט ז"ל
ב"ר ישראל ז"ל
נלב"ע ב"ו חשון תשל"ז
☆☆☆

"ציון לנפש חיה"

ע"ש ר' בן ציון בנעט
ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל
נלב"ע ט' שבט תשנ"ג
ווגתו מרת חיה ע"ה
ב"ר יהושע ז"ל
נלב"ע י"א סיון תשמ"ה
☆☆☆

"חסדי בא"ר"

ע"ש ר' אלכסנדר
בנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל
נלב"ע כ"ג ניסן תשנ"ז
ווגתו מרת רייזל ע"ה
ב"ר אפרים ז"ל שמעון
נלב"ע ה' סבת תשנ"א
☆☆☆

משאת חיים

ע"ש ר' חיים גרין ז"ל
ב"ר מרדכי מנחם ז"ל
נלב"ע כ"א אדר א' תשמ"ח
ווגתו מרת אלמט
שיינדל ע"ה
ב"ר משה אליהו ז"ל
נלב"ע י"ב ניסן תשמ"ג

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מז"ט חמה ולבבית לאנ"ש החשובים כל אחד בשמו יבורך

הרה"ח ר' מרדכי מנחם שפילמאן שליט"א

ולאביו הרה"ח ר' ישראל יעקב שפילמאן שליט"א
ולחותנו הרה"ח ר' יעקב איצקאוויטש שליט"א
לאירוסי בנו, נכדם הבה"ח יהושע נ"יו תלמיד ישיבתנו

הרב ר' יצחק ארון איזראעל שליט"א, ר"מ בישיבהק

לנישואי בנו ביום שני באולם "יוזניץ"

הרה"ח ר' דוד מאיר זוייס שליט"א

ולחותנו הרה"ח ר' נחמן יאקאב שליט"א

הרב ר' נפתלי צבי בראדי שליט"א

לנישואי צאצאיהם ביום שלישי באולם "הוד והדר"

הרה"ח ר' משה יאקאב שליט"א

לנישואי בתו ביום רביעי באולם "ארמונות הן"

הרה"ח ר' מאיר חיים שישא שליט"א

ולחותנו הרה"ח ר' משה יעקב ראטער שליט"א
לנישואי בנו, נכדו ביום רביעי באולם "תמיר" ירושלים

הרב ר' יקותיאל יצחק בראך שליט"א

מנה"ר דתלמוד תורה וחבר הנהלת המוסדות

ולאביו הרה"ח ר' שמואל בראך שליט"א

רב דקהל אפסי ארץ נאנאט

לנישואי בתו, נכדתו ביום המישי באולם "מודיעין"

הרב ר' חיים עזריאל יאזשעף שליט"א, ר"מ בישיבהק

ולחותנו הרה"ח ר' יהושע פאליק הערשקאוויטש שליט"א
להכנס בנו, נכדו הב' צבי נ"יו לעול התורה והמצוות

הר"ר ברוך לעבאוויטש הי"ו

ולחותנו הרה"ח ר' שלמה דוב ביקסנשפאן שליט"א
להכנס בנו, נכדו הב' יהושע נ"יו לעול התורה והמצוות

"חסדי שלמה זלמן"

ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל
בן ר' מרדכי וורצבערגער ז"ל
נלב"ע ח' כסלו תשמ"ב
☆☆☆

"חסדי ישראל יעקב"

ע"ש ר'
ישראל יעקב אייזבערגער ז"ל
נלב"ע ט"ו איר תשנ"ז
ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
מענדל ז"ל ב"ו סיון תשמ"ה
ואמו מרת דינה ע"ה
ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל
נלב"ע כ"ט תמוז תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי שמואל וחנה"

ע"ש
ר' שמואל זאב לעוו ז"ל
ב"ר יעקב דוב ז"ל
נלב"ע ג' תשרי תשמ"ח
ווגתו מרת חנה ע"ה
ב"ר חיים משה ז"ל
נלב"ע י"ב חשון תשל"ז
☆☆☆

"אנשי חי'ה"

ע"ש
ר' אביגדור פרידמאן ז"ל
ב"ר נחמ' ז"ל
נלב"ע ז' שבט תש"ג
ווגתו מרת חנה לאה ע"ה
ב"ר יעקב פרענקל מבי"ח ז"ל
נלב"ע ב' אלול תשמ"ג
☆☆☆

"צביא מרו"ם"

ע"ש ר'
צבי אלימלך געלבמאן ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נלב"ע ד' אלול תשנ"ט
ווגתו מרת בריינדל ע"ה
בת ר' מרדכי מנחם ז"ל
נלב"ע כ"ה תמוז תשנ"ט
☆☆☆

"אפריון נמתי לר'

שמעון"

ע"ש ר' שמעון דאסקאל ז"ל
בן ר' שניאור זלמן ז"ל
נלב"ע ז' מנחם אב תשנ"ח
☆☆☆

"זכרון חיים צבי"

ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
ב"ר חוקי איתמר טובי' ז"ל
נלב"ע י"ג כסלו תשמ"ה
☆☆☆

"ממכון שבתו"

השגיח"